

A menekültkérdés – az EU válsága

Most jöttek elő az EU működési rendszerének hiányosságai. A gazdag nyugati és a szegény keleti tagállamok közti különbség, valamint a szervezeti egység hiánya. Az EU nem államszövetség, mint például az USA, Kanada, India, Ausztrália, Brazília, vagy Európában az NSZK és Ausztria. A szövetségi államrendszerben központi feladat a honvédelem, a határörizet, a bűnüldözés stb. Az országhatár védelméért a központi (szövetségi) kormány felel, nem pedig a határmenti tartomány, vagy tagállam.

Az euró-övezet válsága, Görögország eladósodása és az államszövödtől való megmentésre tett kísérlet már jellemez, hogy a tagállamok „önállósága” könnyen az egész EU felbomlásához vezethet. Minél előbb olyan gazdasági (és politikai) mechanizmust kell kidolgozni (és bevezetni), amely az ilyen, vagy ehhez hasonló „kilengéseket” nem engedi meg.

A napjainkra kialakult (áldatlan állapotok) legkürvösebb szervezeti problémája a menekült státusz egységese elbírálásának hiánya. Jelenleg minden tagállam a saját hatáskörében, egyedi törvényei alapján dönti el, kit tekint menekültnek, ill. bevándorlónak. Az EU külső határán kopogtatott nem ugyanaz az elbírálást kapja a határmenti országokban, a humanitárius alapellátás minőségéről nem is beszélve. Pedig teljesen egyformának, a nemzetközi előírásoknak, törvényeknek megfelelőnek kellene lennie. Sajnos, a gyakorlatban ez nem működik. Brüsszel pedig még most sem tudja elérni, hogy az egyes tagállamok egységesen kezeljék a külső határhoz közeljelenőket. Elsősorban emiatt van Magyarországnak is oly rossz megítélése a nemzetközi sajtóban.

Az egységes elbírálás helyett a menekülő tömegek elhelyezése, tagállamonkénti elosztása a jelenlegi vita fő témája és tárgya. Az egyes tagállamokban a fogadtatás is azért oly szembetűnően eltér egymástól, mert mutatni próbálják, hogy ők jobbak, különben a nacionalista, vállalatlanszólamokat hangzatóknál, akik megnyilatkozásaiiban bizony sokszor gyűlöletkélok.

Németország az EU motorja. A földrésze legerősebb és legbiztonságosabb gazdasága. Vezető szerepe a kontinentális Európában megkérdőjelezhetetlen. Az emberiség ellen a múlt században elkövetett bűnök miatt büntetést még mindig elevenen él. Az esetleges, az üldözötték és menekülők iránti szimpátia igen erős. Különösen napjainkban, amikor – úgy tűnik – az EU tagországai cserben hagyják a merkel példamutatást, a szírek befogadását.

A nemzetközi jog szerint minden menekültnek oltalmat kell biztosítani szállás, élelem és higiéniai, tisztálkodási lehetőség formájában, valamint alapos orvosi ellenőrzésnek kell alávetni. Ez igen fontos, hiszen nem csak az elsősegély nyújtásról van szó, hanem a fertőző betegkiszűréséről is! A bevándorlók esete más. Ők csak az adott ország gazdasági helyzetétől függetlenül kaphatnak bebocsátást, aminek elengedhetetlen előfeltétele az alapos orvosi vizsgálat. Sok helyen a szakszervezetek véleményét is kikéri a munkaerőpiac pillanatnyi állásától.

„Az adott ország” – már eleve kérdéses az EU-val kapcsolatban. Hiszen ha államszövetség lenne, akkor egyetlen országnak kellene tekinteni, nem pedig az egyes tagállamok gazdasági helyzetének (és igényeinek) függvényében eldönteni a bevándorlást. Ez vonatkozik a menekült státusz elismerésénél is!

A magyar kormány sajátos módon reagált a szokotlan kihívásra. Félretétve a keresztényi kényszerítést, az elesettek oltalmát, ellenségnek állította be (és kezeli) a valójában Nyugat- és Észak-Európába igyekvőket. Az orbáni politika célja, elvenni az emberárdat kedvű Magyarországon való áthaladáshoz. E koncepció része a befogadó állomásokon és a pályaudvarokon uralkodó állapotok.

Az embertelen körülmények láttán Merkel kancellár humanitárius vészhelyzetet észlelt, ezért úgy döntött, Németországnak azonnal cselekednie kell. Ekkor jelentette be, hogy valamennyi szír menekültet (papírokkal és papírokkal – vízum – nélkül) befogad. Ezzel a döntéssel Merkel és Németország példát akart mutatni a világnak, de mindenképp a EU tagállamainak.

Bölcs döntése világszerte ismét szimpatikussá tette a „gonosz németeket”.

Merkel azonban naívnak bizonyult, mert nem számolt a tagállamok, különösen az egykori „socialista” országok érzéketlenségével, ellenállásával. Igen, be kellett látnia, hogy jó példáját nem követik. Sőt, még országok belüli, a szövetségi tartományok sem hajlandók megsegiteni a legtöbb menekültet befogadó Bajorországot. A lakosság többsége szimpatizál a menekült kérdéssel, már csak azért is, hogy kifejezze ellenségváltását és orbáni magyar úttal szemben. Münchenben (és Bécsben) tüntetőleg kedvesen fogadták a főpályaudvarra önzőn embertömeget. Ugyanakkor a szociáldemokrata városvezetés nehezen tudott megbirkózni a kialakult helyzettel. A tartományi politikai többség (CSU) is megoldást követelt az egyre elviselhetlenebb állapotok miatt. Mivel Bajorország bármennyire is önálló, független tartomány, a határ védelmi központi (Berlin) feladat. A kancellárasszony melletti szolidaritás érzéketlen fogott, ezt különösen a menekültek szállási elleni neonáci támadások jelezték. A lakosság is kezdett beleférdani a szűnni nem akaró embertömeg ellátásába, legalábbis, ami a közhangulatot illeti. Végül Merkel belátta, hogy az ország belső békeje érdekében be kell vezetni a határellenőrzést. Figyelem! Nem határzár, nem szögese drót kerítés, hanem (szigorú) határellenőrzés, ami abból áll, hogy mindenkinek fel kell mutatnia útiokmányát, és a közúti ellenőrzésnél kinyitni a csomagtartóját. Ez természetesen lelassítja a beutazást (Dél-)Németországba, de határzáról nem lehet beszélni. Az igazoltatás során fennakadt személyeket regisztrálják, majd egy közeli menekült befogadóállomásra viszik, ahol emberhez

méltó körülmények között szállást és ellátást biztosítanak számukra.

A nagyvonalú német befogadás mögött gazdasági megfontolások is állnak. Az előregéző lakosság miatt apadó nyugdíj befizetések ellensúlyozására jó alkalom az újrakészre és beilleszkedésre elköltő fiatal munkaerő megjelenése. Már szervezik az ingyenes nyelvtanulmányokat, melyek a beilleszkedés első (és alap) feltétele. A kimutatások szerint az újonnan érkezők fele szakképzett, a másik fele pedig betanított munkásként tud szinte azonnal munkába állni. Különösen az autógyárak üdülői (és alkalmazók) ezeket a fiatalokat, akik az európai átlagnál magasabb német életszínvonal láttán a mielőbbi beilleszkedést fogják választani. Ráadásul az 50-es évek „török inváziója” megtanította a német hatóságokat az idegen „kulturából” érkezők kezelésére. Az iszlám nem lehet akadály.

Összegezve: nem a menekültáradat kiváltó okán kellene töröngélni, hanem a probléma megoldásán kellene (vagyra) megszervezni. A megoldás pedig az EU szervezeti rendszerének megreformálásán múlik. Ehhez viszont szemléletváltásra van szükség, amire épp ez a válság hívta fel a figyelmet. Veszélybe került a II. világháború óta felépített európai álmom: a jobb, béke és jólétet biztosító egységes társadalom megteremtése, ahol a polgárok szabadon közlekednek, vállalnak munkát és ott telepednek le, ahol kedvük tartja, mint a világ többi államszövetségében. Sajnos, ettől még Európa, és ezen belül, az EU, nagyon messze van.

EEKES ISTVÁN

Határhelyzet

Néhány órával ezelőtt csillapodott le a helyzet a vajdasági Horgosnál. Ostromállapot. Így jellemezhető mindaz, ami szeptember 15-e után egy nappal történt Szerbia északi részén, a jobbára magyarok lakta Magyararkniza községben, a két horgos-röszkeli határátkel közvetlen közelében. Összecsapások, vízányú, könnygáz, több száz készlenlő rendőr, páncéltűk, rendőroketekkel megoldható és autógumikat felgyújtó migránsok. Menekültek ostromolták a magyar határt Rószkénél.

Délután meg mindenki, vérmérsékletétől és állapontjától függően aggodva/értetlenül/dühöngve/felezlenül/kárörömmel figyelte a nem egészen határozatos lakosú falu közvetlen közelében, a határátkeléről érkező híreket. Némi túlzással, de az egész világ napok óta Horgosra figyel. Soha ennyi szerbiai, magyarországi és nemzetközi újságíró, fotóriporter, TV-stáb és politikus nem jött még erre.

Hónapok óta szervezeten érkeztek a migránsok, autóbusszal Görögországra, majd Macedónia után Dél-Szerbiából Magyararknizára. A Tisza-menti kisvárosban pihenőközpontot alakítottak ki az ide érkezők számára. Átlagosan hat-hétszáz menekült fordult meg itt naponta, megpihent, és haladt tovább a zoldhatáron át Magyarországra, és onnan tovább az Európai Unióba. A magyar határzár híreire ez a szám több ezerre nőtt. Mindenki igyekezett kihasználni az utolsó pillanatot, hogy még időben átjusson. Emberfeletti erőfeszítéseket tett az önkormányzat, hogy mindez a körülményekhez képest gördülékenyen történjen meg a még tiszta lelket sem számíló, korábban a csend városának nevezett Magyararknizán. A migrációs nyomás az utolsó időszakban a közeli falura, Horgosra tevődött át, hiszen amikor a drótkerítés körbeért a szerb-magyar határon, itt a két országot összekötő vasúti sín miatt maradt egy lezáratlan szakasz, ahol tömegesen vonultak át a migránsok. Szeptember 14-én kor délután aztán a magyarok odatoltak egy szögese drótos vonatot, és ez a kapu is lezárult. Hivatalosan éjfélig, gyakorlatilag fél éjjel megnyitották az egyébként Horgos 2-nek nevezett, csak reggel 7 és este 7 között működő határátkelőt, ahol háborítatlanul vonulhatott át a tömeg. Aztán lezárult minden útvonal, maradt az egyetlen áteresztő pont a menedékkérők számára, hivatalos és lassú ügyintézésre. És a szerb-magyar határ közötti senki földjén rekedt több ezer tanácstalan migráns. Migránsok az egyik oldalon, magyar rendőrök a másikon. Az éjszaka azonban viszonylag nyu-

godtan telt el, és a reggel is csendesnek kezdődött. Szerda délben még mindig sok migráns várakozott a horgosi határátkelőknél, azután is, hogy tájékoztatást kaptak a szigorított magyar szabályokról. Napközben többször is skandálni kezdtek, azt követelték, hogy Magyarországot nyissa ki a kaput, és közben éltették Szerbiát. Ehhez az is hozzájárult, hogy az éjszaka folyamán a magyar-szerb határon kialakított tranzitövezet felkereste a szerb belügyminiszter, aki azt mondta, Szerbia nem fog erőszakot alkalmazni az országban áthaladó menekültekkel szemben. Mihamarabbi megoldást sürgettek, segítséget ígért a várakozó migránsoknak. Látogatását a tömeg örömmel fogadta, a migránsok azt mondták, reményt kaptak.

Szerdára virradóra az is nyilvánvalóvá vált, hogy új útvonal alakul ki, a vajdasági, szeremégi Siden át Horvátországba. Dél-Szerbiából már arra vitték a menekülteket az autóbusszal.

A délutáni horgosi ostromállapot sokak számára váratlanul tört ki. Egy 150 fős kemény mag napközben is hangoskodott. Hogy mi vezetett az incidenshez, arról keveset lehetett hallani, inkább a bekövetkezett helyzettel foglalkozott a média. Egyes magyarországi internetes médiumok arról tájékoztattak, hogy félreértésből robbant ki a randalios. A magyar hatóságok be akartak engedni néhány kisgyerekes családát, ezért kinyitották a határkaput. A várakozó tömeg ezt érthette félre, sokan azt kiabálták, hogy „Thank you Hungary”, abban a hitben, hogy újra kinyitják a határt. Azonban amikor közel ért a határhoz, a rendőrség gumibottal ütött és gumilövedékekkel lönt, vízányúval, könnygázzal oszlatták kezdte őket. A menekültek dobálni kezdtek. Ebből nőtt ki magát az ostromállapot, aminek mindkét oldalán száznál több sérültje lett. A szerb rendőrök nem avatkoztak be, erőszakmentesen nyugtatgatták a migránsokat.

A szerb közmédia stábját is megverték a magyar rendőrök, a felszerelésüket pedig összetörték – erről tájékoztattak a Szerbiai Rádió és Televízió.

Ezek a legfontosabb események. Most, szeptember 16-án éjjel ott tartunk, hogy újabb tüntetés alakult ki a magyar határ előtt.

Közben Szerbia tiltakozik, hogy a magyar hatóság által bevett vízányú és a könnygáz Szerbia területét érte, a szerb kormány felszólította Magyarországot, hogy nyissa meg a határátkelőket, és gyorsítsák fel a menedékkérelmi eljárást, mert a vízányú

Folytatás a 7. oldalon

VÁLSÁGBAN

Az utóbbi hónapok után szeptemberre drámai fordulatot vett a menekültkérdés. Habár ebben elméletileg az Európai Uniónak mind a 28 tagállama érintett, a terhek és a felelősség átruházása egyértelműen Magyarországra helyeződött. Az adott körülmények között a magyar kormány radikális lépésekkel reagált a szokotlan kihívásra. Intézkedéseit nehezen tudta és akarta követni a nyugati közvélemény. Ebből is következik, hogy a nyugati média kiragadott hírekre alapult tudósításaira építve kormányok és kormányfők a feszültségek leépítése és tényleges megoldások keresése helyett különös módon juttatták kifejezésre ellenszenyüket Magyarországnak, jelesen annak miniszterelnöke, Orbán Viktor ellen. Ez a politikai-ideológiai előlételekből fakadó eljárás igazságtalan és méltatlan, valójában nélkülözi a közös európai szellemiséget.

Az európai szolidaritásnak alig láthatók nyomai, Brüsszel kezdeti tanácstalanságában úgy viselkedett, mintha nem is létezne a probléma. Az utóbbi hónapokban világossá vált, hogy az Európai Unió fennállása óta legnagyobb válságába sodródott. Ennek okai nem csupán a felkészültség, hanem legalább olyan mértékben a távlatokat mutató hagyományos értékek teljes devalválódásában is vezethetők vissza.

Jelenleg három kérdéskörben tapinthatók ki a kihívások, amikkel kellő felkészültséggel meg kellene oldani: Ukrajna, Görögország és a közkeleti helyzetből Európára szakadt menekültkérdés. Most kell megmutatnia az Európai Uniónak, hogy nem kizárólag (gazdasági) érdekekre, hanem értékekre is épül.

Az elméleti összefüggésben mind a tagállamoknak, mind pedig az EU szervei legfőbb feladatainak tekinthető a központi és az egyes kormányok közötti harmonikus együttműködés az egyenrangúság alapján.

A menekültkérdéssel kapcsolatosan megmutatózó indulatok megfigyelése, az egyoldalúság kiküszöbölése, a tényeken alapuló tájékoztatás, nem utolsósorban a kibontakozást jelentő kezdeményezések és cselekvés közös európai feladat, s ebben szükséges az egybehangolt, egymást segítő-támogató munkamódszer.

Mindaz a sár, amit Magyarországra kentek, mára Európa „mintországaiként” kényszerű gyakorlattá vált. Az öndicsérettől szinte önkívületbe esett Ausztria kénytelen követni a „magyar utat”, azaz területén átengedni a Németországra igyekvőket, miközben az utóbbi revületéből magához térten azon sopánkodik, hogyan sikerül zökkenőmentesen lebonyolítani a sörfeszítést Münchenben. Igen, mert közben ott is dugulás állt elő, mert Dánia nem engedte beutazni a Svédországra igyekvőket, s ennek tapasztalatlán Németország is (átmenetileg?) lezárta határait Ausztria felé. A helyburegyezők között akadt, aki szegénység bizonyítványt állított ki Magyarországról. Józan ésszel, ezt a fajta bizonyítványt valójában azoknak kellene kiosztani, akik nem akarják meglátni a saját szemükben a gerendát. Persze ez sem méltányos, se nem mérvadó, hiszen a sebek elvakításán kívül jótanyáit sem mozdít előre.

Éppen ezért nagyon is helyénvaló a józanságra, kíméltségre emlékeztetni. Az Európára szakadt terheket az összetartozás hangsúlyozásával, a kölcsönös felelősség, jóként cselekvés vállalásával lehet elmozdítani a holpontról.

*

Mindazonáltal teljes felülbírálást igényel Magyarországi külpolitikája. Werner Faymann osztrák kancellár követően Victor Ponta román kormányfő értelemeszerűen megismételte Werner Faymann minősíthetetlen minősítést (Magyarországnak a menekültkérdésben tanúsított intézkedései Európa legrosszabb időkárak emlékeztetnek), egyben utált Magyarországot elszigetelésére. Ez az a szint, ami sürgősen felveti a menekültkérdést ürügyül felhasználó bírálók „elszólásainak” felülbírálását. Faymann az ORFI szeptember 16-i, reggeli adásában kiállva korábbi kijelentése mellett hangsúlyozta: hatalmas politikai különbség van Magyarországnak és Ausztria között. Szinte nyilvánvaló, hogy a baloldal mindent elkövet az Orbán kormány megbuktatása érdekében. Szövetségesnek nélkül egyre kilitástalanabb helyzetbe sodródik a magyar kormány; mind ehhez ajánlatos változtatni a külpolitika nyelvezetén.

PANNONICUS

Határok nélkül A katolikus egyház életéből

Nagyjátékfilmet terveznek Márton Áron püspökrol
Nem először nyílt Márton Áron püspök életének és életművének feldolgozásához a Mustármag Közösség: a marosvásárhelyi kollekták hosszú előkészület után 2012 őszén mutatták be a nagy püspök tiszteletére írt, *Népe mérti vállalalom* című zeneművíuket, amely azóta is nagy sikerrel van jelen az erdélyi és az anyaországi színpadokon. *„A mi azt mutatja be, hogy mit jelentett hinni a kommunista időben, és ezért a hitért odaadni ragyont, szabadságot, életet. Mindezt Márton Áron személyén keresztül igyekszünk láttatni. Szülőfalujaából, a nagyon fájdalmas történelmől, de sok értéket, tapasztalatot és szimbólumot hordozó Csíszentdomokosról indulunk el és megvizsgáljuk, miből áll össze az az emberkeádrális, amit Illyés Gyula meglátott egykori nagy püspökünkben”* – ismertette a közösség negyedik saját zeneművét Papp László aya, a mű szövegkönyvének írója.

A Gyulafehérvári Egyházmegyét nagyenként éven át (1939 februárjától 1980 szeptemberéig) irányító főpásztor kivételese emberi és püspöki alakjának ilyen közeli megismerése arra indította a Mustármag Közösséget, hogy ezt a küzdelmes életutat és az abban képzelt értékeket egy mind ez ideig példa nélküli módon is feldolgozzák: hozzáfogtak egy nagyjátékfilm gondos előkészítéséhez. A forgatókönyv elkészült, az alkotók jelenleg a népszerűsítés, hírladás és az anyagi alapok megertermése érdekében tesznek erőfeszítéseket. Papp László, elkötelezett társai és velük együtt még nagyon sokan teljesen biztosak abban, hogy előbb-utóbb össze fog gyülni annyi pénz, hogy a forgatást megkezdhessek, s azután még annyi, hogy be is fejezhessék.

Az erős közösségi súlypontú film forgatókönyvét úgy írták meg, hogy a megvalósításba a egyházmegye népe minél tevékenyebben és minél nagyobb létszámban bekapcsolódhasson. A forgatás több mint 20 helyszínen, 140 helyes lakóinak a megszólításával, 12 ezer szereplő és 750 lovas bevónásával történik majd. A nagyobb szerepeket hívatásos színészek alakítják, a népdal pedig a tömegjelentetkeken – paskisztelés, püspökszentelés, bérmalékozások, cskismolyói búcsú – jellemzően a forgatási hely körzetéből szervezik.

Ahhoz viszont, hogy e nemes szándékok eredményeskoronázza, a látványosnak ígérkező nagyjátékfilm elkészülhessen, anyagi segítségre is szükség van. Egy-millió euró összegyűjtése a cél. A játékfilm megvalósításának támogatása az alábbi kapcsolatokon keresztül lehetséges:

Asociatia Aron Film Egyesulet
Targu-Mures, Str. Calarasilor Nr. 1.
Adószám: CIF: 33035501
További információ: www.martonaronfilm.ro

VARGA GABRIELLA

Széchenyi Istvánra emlékeztek Bécsben

2015. szeptember 21-én Széchenyi István szülőháza előtt Perényi János bécsi magyar nagykövet köszöntötte az egybegyűlteket , akitől Takács Imre vette át a szót. A nyugalmasztott országgyűlési képviselő ünnepi beszédben kiemelte, hogy Széchenyi István életfilozófiája nem a nyugalom, hanem az állandó tevékenység volt.

Aszeménny megztisztelte jelenlétével Vitaný István országgyűlési képviselő, Ivanics Ferenc, a Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés alelnöke, Sellaie Tamás peresztegi és Tóth József fertőbozi polgármester. Nagycenkről jelen volt Csorba János polgármester, Bugledich Attila

Cserkész évnýtók Dél-Kaliforniában

(KMCCSS sajtószolgálat)
Az iskolakezdéssel együtt a külföldi magyar cserkészcsapatok is megkezdték az évet Dél-Kaliforniában. A következőkben három cserkésznyitóról számolunk be.

Latóczy László csapaparancsnok vezetésével a 17-es Hollywoodi Könyves Kálmán Cserkészcsapat kezdte meg az évnýtók sorát. A múlt évi nagy sikerre való tekintettel erre idén is Burbank-ben, a Wildwood Canyon-ban került sor augusztus 29-én. A nagy meleg ellenére a résztvevők többsége cserkészies hősiességgel teljesítette a helyi óvsnyvek közötti túrát, melyet egy finom barbacue ebéd követett. Miután mindenki jóllakott, a szülők és a gyerekek egyaránt érdekes játékokkal töltötték el a délután hátráváló részét.

Egy nappal később, kicsivel délebbre, San Diego-ban is megindult a cserkészés. Németh László és Júlia vezetése ély a helyi alakuló cserkészcsapat tagjai és az érdeklődők a Mission Bay-i De Anza Cove Park-ban töltek el egy eseménydús napot. A fűrdőzés és a cserkészfoglalkozás után késő délután lobbant fel a táborút mely során a népdalok éneklése után beszámolókat hallhatunk a cserkészetről, valamint a fillmore-i jubileumi cserkésztaborról. A lemenő nap fényében

KALMÁN LÁSZLÓ, főkonzul, Los Angeles, CA

BÉCSI NAPLÓ

Napló Postája Európai megoldás, keletről nézve

Európa az '56-os menekültek befogadásával példát mutatott szolidaritásból. 2005-ben befogadta a unióba a megszabadult kelet-Európat is. Miért szájalunk hát, bomlaszva az unió egységét és miért nem vagyunk mi is szolidárisak másokkal? Magyarország évszázadokig befogadó volt. Vállottuk - az azonos vér gyengít, elterő erősit. Öt-száz éve, hogy lakosságunk kétharmadát – Európa védelmében, illetve Allah nevében – felkocolták, vagy az isztambuli rabszolgapiacra hurcolták. Zsigereinkben hordozzuk félelemalapú balsorsudatunk, mely a külső erőkket szembeni harcainkban nyilvánul meg. (Szabadság)harcaink azonban, mind „dicsőséges bukások.” Ezt ismétéljük? Miért tesszük?

„Amikor az emberi események során szükségessé válik, hogy egy nép elszakítsa azokat a politikai kötelekeket, amelyek egy másik néphez kötik, és elfoglalja helyét a Föld államai közöt, élvezve az egyenlő függetlenséget és egyenlő rangot, amelyre a természet és isteni akarat feljogositja, az emberiség véleménye iránti őszinte tisztelet megkívánja, hogy nyilvánítsa az okot...” (ENy.)

A bevándorlás az uniónak is szakítópróbjája. A bevándorlók bevállalása a német kormány számára ma, gazdasági-demográfiai érdek. Mi indokolja költségei szétterítését, kiváltképp, ha ez egy

NÁNDORI MIKLÓS (Vác)

Tanévkezdés a Bécsi Magyar Iskolában

Szeptember 12-én megtartotta tanévnyitóját a Bécsi Magyar Iskola. A gyerekek ünnepi műsora után a szülők és diákok megismerhették az iskola új tancvére vonatkozó terveit, miközben a kisebbek az óvodai helyiségben játszhattak.

A magyar anyanyelvi csoportok oktatásában nem történik változás, a 6-18 éves korú tanulók egy része heti oktatásban vesz részt, azaz hetente egyszer egy hétköznap délután jár magyaróra. Emellett működnek hétvégi csoportok is, az ő oktatásukra havonta két szombati napon kerül sor. Az iskola olyan gyerekek számára is kínál külön tanfolyamokat, akik a magyart idegen nyelvként tanulják.

Az óvoda minden szombat délelőtt várja a kicsiket, a legkisebbek pedig anyukájukkal együtt hetente kétszer vehetnek részt bölcsődei foglalkozáson.

SEIDLER ANDREA, BLASKÓ KATALIN

„Szabadon szolgál a szellem” – Bemutatkozik a Mika Sándor Egyesület –

A bécsi magyar nagykövetség előtt a 2014-es év szobrászműve

Mi köti össze a Minoritenplatzot Bécsben a Gellért-heggyel Budapestben, az 1848/49-es Bécsi Légiót Budavárral, a bécsi Pázmáneumot az Eötvös Collegiummal? Számunkra, mindenkéltől a magyar kulturális örökség háttaráinkon átívelő, gazdag és életreus kapcsolati hálója, és ennek kipróbált összetartó ereje: a hazai és külböni magyarság múltjának ikonikus elemekben bővelkedő, ám sokszor kevésbé ismert közös emlékezete. Azoké a lángelűk nevelők, szabadság-hősöké és tudós szakembereké, akik nem csupán alkalmasint, de teljes életükkel is hazájukat és eszményeiket szolgálták. 22 egyetemistából álló alumnusszövetségünk, a Mika Sándor Egyesület a magyar tudományos utánpótlásnévés fellegvárából, a Ferenc József király által 1895-ben megalapított budapesti Eötvös Collegiumból indult el, majd megismerve számos olyan történelmi emléket és ítvonalat, amelyet a világ magyarsága megteremtett és öröklü hagyott az egyetemes kultúra számára, felvállalta ezek közül azoknak képviseletét, amelyek a nemzeti értelmiség révén a mai magyarság öntudatának építésére alkalmasak.

Tudományos konferenciánk évről-évre a kárpát-medencei magyar történelmi kutatás jeles egyetemi rendezvényei. Tagjaink önálló kutatómunkáját Közép-Európa egyik legpatinásabb tehetségszótá versenyén, az Országos Tudományos Diákköri Konferencián is évről-évre „aranyosó” jutalmazzá. A magyar történelem mellőzött kütfülből merítő, saját forrásközlő kiadványsorozatunk mellett immár hatodik tanulmánykötetünk van saját alatt.

A feledés homályából emeltük ki a jelentős részben bécsi egyetemistákból álló 1848/49-es honvéd légió egyetlen magyarországi emlékjelenek tavalyi jubileumát (erről a Bécsi Napló is beszámolt), és fölleveníttük a pesti bölcsészkarunk a bécsi Pázmáneumhoz vagy a dél-nyelvoországi honvéd ezredeshez, Wornediek hegyhez kötődő hagyományát. Megszerveztük a 90. évforduló – és azóta évről-évre rendezünk - a rendszerváltozó Bethlen Gábor Alapítvánnyal közösen a trianoni békediktátum egyetlen felsőoktatási megemlékezését, részesei voltunk a Bethlen- és Teleki-díjak átadási ünnepségeinek az Uránia Nemzeti Filmszínházban és a Magyar Írószövetségben, megrendeztük a magyar irodalom méltatlan mellőzött, llyéssel vagy József Attilával egy sorban említhető alkotója, az 1989-ben elhunyt Ratkó József tiszteletére első

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

A magyar nyelv napján a bécsi nagykövetség előtt

2015. szeptember-október

A BÉCSI VÁLASZTÁSOK ELÉ

Bár az egész világ magyarságáról tájékozódunk és felé tájékoztatunk, ausztriai lap lévén képet szoktunk adni az ausztriai valóságról, az osztrák demokráciáról. Ennek egyik legérdekesebb oldala a parlamenti, ill. adott esetben a 2015. október 11-re kitűzött Bécs tartománygyűlési választások. Az osztrák főváros tudvalegileg egyben külön tartományt is képez.

Ugyanazon öt kérdés feltévesével kérdeztük meg a legesélyesebb pártelnököket: Dr. Michael Häupl (SPÖ), Maria Vassilakou (Grüne) Manfred Juracka (ÖVP), Heinz-Christian Strache (FPÖ), Dr. Turgay Taskiran (Gemeinsam für Wien). Válaszaik nagyon színes arculatot nyújtanak a politikai mezőnybe szálló 11 pártról. Az adott keretek között négy pártot szözlöttunk meg, ellenben ötdikékként nem hagytuk ki az első alkalommal szereplő lépő politikai alakulatot, a bevándorlók pártját sem, amelyik *Bécsért közösen* névvel mutatkozott be. A szavazó polgárok, és egyébkéant valamennyi olvasónk maga döntse el, melyik pártot választja, ill. ha választhatna, melyik pártra szavazna.

A 2010. évi választások eredményeként szociáldemokrata–zöld koalíció irányította a legutóbbi öt évben Bécs politikái, gazdasági, kulturális életét. Az akkori választások eredménye: Osztrák Szociáldemokrata Párt (SPÖ) 44,34%; Szabadság Párt (FPÖ) 25,77%, Osztrák Néppárt (ÖVP) 13,99%, Zöldek pártja (Grüne) 12,64%

AZ ÖT KÉRDÉS

- Október 11-én nyolc párt képviselteti magát. Nem kellene-e attól tartani, hogy a politikai helyszín ennyi párt általi széttagolódása, csökkenteni fogja az átútó siker lehetőséget, különösen az Ön pártjának esélyeit?**
- Milyen eszközzelkel és módszerekkel akarja Ön a választókat meggyőzni, pártja politikájának helyességéről?**
- Folytatás – reform vagy új kezdet? Mely ötletek és célkitűzések vezérlik az Önök pártprogramját?**
- Bécs növekvő arányban nemcsak lakóhely, hanem otthon is százezrek számára, akik önmaguk, ill. őseik „idegen országokból“ származnak. Hogyan tekinti Ön ezt a kihívást?**
- Bécs idővel multietnikus metropolissá válik-e, vagy mindent elkövetnek történelmi (közép-európai német) karaktere megóvása érdekében?**

Osztrák Szociáldemokrata Párt (SPÖ)

1. Nem. Semmi esetre sem. A szociáldemokrácia az az erő, amelyik Bécsset a jövőbe vezeti. Mi ismerjük a bécsiek gondjait és ezekre a gondokra konkrét megoldásokat kínálunk: új munkalehetőségeket, a növekvő város számára megfizethető lakhatást, a legjobb kiképzést, valamint sürtü szociális hálót. Ezt tudják a bécsiek is. Ne a lábhoz menj, hanem a fejhez.

2. A mi csapataink – önkéntes aktivisták és képviselők – a következő hetteken kopogtatni fognak csernyi ajtón Bécsben és beszélgetéseket folytatnak majd a bécsiekkel. Még ugyan sokan nem tudják, hogy kire adják szavazatukat október 11-én. A választás napjáig azért fogunk harcolni, hogy minél több embert meggyőzzünk arról, hogy helyes a Bécsi Szociáldemoktata Pártot választani. Mi nem fogjuk megengedni, hogy ez a csodálatos város a Strache-FPÖ kezére kerüljön.

3. A mi prioritásaink egyértelműek: még több fogunk befektetni új munkahelyek teremtésébe. Több lakás építéssel gondoskodunk arról, hogy ne emelkedjenek tovább a lakbérék. Mivel a fiatalok a mi jövőnk, minden fiatalkorúakat biztosítani kell az iskolai, ill. szakmai képzést. Mi senkit nem hagyunk magára.

4. Én nem teszek különbséget az itt élő emberek között. Bécs lakosságának száma évente annyiaval emelkedik, mint amennyi lakosa van Krems-nek. Ennek örüllök, de ez kihívásokat is rejt magában, amelyekkel mi szembenéznünk. Legyen ez az infrastruktúra, az oktatás-képzés vagy a lakáskérdés. Évente már most több mint 10.000 új lakás épül, eből a város által támogatott több mint 7.000.

5. Városunk Bécs, történelmét tekintve, mindig kulturális olvasztótéglly volt és ma is az. Egyetlen pillantás a telefonkönyvbbe mutatja, hogy nemcsak tősgyökeres osztrákok építettek fel. Csak a sokrétűség által lesz Bécs, bájoságával, nemzetközi elismeréssel és közszerelettel mai város.

Együtt Bécsért (Gemeinsam für Wien, GfW)

1. Az ügyvezetést régi pártokkal sok választós néics megelégedve, alternatívákat keres. Mi hiszünk, hogy a népből eredő kezdeményezésünk, új utat ír le, sok tiltakozó választóit meggyőző valamint a bizonytalan választókat meg tudjuk nyerni jó programmal. Mi Bécsset úgy akarjuk ábrázolni, amilyen és azoknak is akarunk hangot adni, akik eddig politikaileg nem voltak képviselve.

2. Választóinkkal együtt dolgozzuk ki politikánk tartalmát.

3. Nem találjuk újból fel a kereket, de mozgásba hoztuk.

4. Esélyként tekintünk a sokrétűsége, elfogadjuk a kulturális különbségeket kihívásnak és „kapcsolatmunká” teljesíteni a kultúrák között.

A századfordulón Bécsben 17 különböző nyelvszlovag élt együtt bécsességben. Ez hozta meg Bécs maig kulturális virágzását. Ezért az a jelgénk: Vissza a jövőbe!

3. Nem találjuk újból fel a kereket, de mozgásba hoztuk.

4. Esélyként tekintünk a sokrétűsége, elfogadjuk a kulturális különbségeket kihívásnak és „kapcsolatmunká” teljesíteni a kultúrák között.

A századfordulón Bécsben 17 különböző nyelvszlovag élt együtt bécsességben. Ez hozta meg Bécs maig kulturális virágzását. Ezért az a jelgénk: Vissza a jövőbe!

BÉCSI NAPLÓ

3

Zöldek (Grüne)

1. Mint zöldek kívánjuk az eleven és sokrétű pártkörnyezetet. Meg vagyunk arról győződve, hogy meg tudjuk győzni választóinkat a mi közötti témaikkal mint a képzés, a lakhatás és a város és közlekedés tartós tervezése.

2. Mi a természetesen a bécsiek számára fontos témákra fogjuk helyezni választási kampányunkat. Ettől függetlenül nemcsak a választási küzdelem idején, hanem a teljes törvényhozási időszámba kívánjuk bevinni a Bécs Néppárt.

2. Mi már a múltban bebizonyítottuk, hogy az opposzióci soraiólból is kreatívan tudunk alakítani (alkotni), mint pl. az ingyenes óvodák esetében, vagy az éjszakai metrónál. 150.000 bécsi támogatta a parkolóhely üzemeletési kezdeményezésünket, de a vörös-zöld kormány egyszerűen ignorálta a polgárok kívánásait. Főként jobb ötleteink miatt, mi ugyanolyan meggyőzőek vagyunk a közvetlen kapcsolatban, mint a különböző médiákban.

3. Mint zöldek folytatni akarjuk a kormányon olyan bátor projektek jellemztek, mint a „Mariahilferstraße”, a 365-Euros évi bérlét, a parkolási víznyetta kiterjesztése, vagy legmagasabb alapbiztosítás gyermekek számára. Most neki akarunk látni az oktatásügynek, el akarjuk érni a megengedhető lakhatást, főként a spekulánsok, érdekcsoportok és konszernek elleni harcban. A közlekedési politikaiban a 365-Euros évi bérletet például ki akarjuk terjeszteni az első külső zónára.

4. Mi minden bécsinek (minden ember, aki Bécsben él, teljesen mindegy honnan jön, bécsinek tekintünk) elérhetővé akarjuk tenni a megengedhető lakhatást a legjobb képzést és ki akarjuk építeni a nyilvános közlekedést. Mi kiállunk a más országokból hozhánk jövő polgárok javított választójogáért.

5. Évszázadok óta sok bevándorlási áramlat jellemezte Bécsset, hiszen Bécs mindig is egy multietnikus világváros volt. Mi a többnyelvűséget egy város számára nyereségnek tekintjük, nem pedig problémának. Mi jó életet akarunk minden bécsinek, mindegy honnan jön.

Németből áttulette: RUMPLER DIANA

4. Vannak olyan bevándorló csoportok, melyek nyilvánóan integrálódtak és velük semmilyen probléma nincsen. Az Ausztriában élő magyarok, erre egy nagyon jó példa. Sajnos azonban vannak olyan személyek és csoportok, akik nem akarnak integrálódni. Ezért szükséges a bevándorlókna a kötelező német nyelvtanfolyam. Ezentúl tisztán és félreérthetetlenül közzetenni kell a mi hazai értékeinket, normáikat és törvényeinket. Le kell állítani bal oldali, multikulturális egyesületek támogatását. Ezen felül szükség van a mohamedán létsámitnyek, mint pl. mecsetek, iskolák vagy óvodák ellenőrzésére és meg kell tiltani az ingyen Korán osztogatását Bécs utcáin.

5. Megbukott a multikulturális társadalom. Mi liberálisok azt akarjuk, hogy Bécs megőrizhesse karakterét.

2015. október 11. Tartománygyűlési és városi tanácsi választások

A NYEOMSZSZ 15. közgyűlése

A Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Sz

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

NHK WORLD ( )

Éhínséget okoz a szárazság és a fagy
Pápu
Új-Guineában

Közel 1,8 millió pápu-áslakosnak van sürgős szükség segiségre.

Az El Nino rendkívüli időjárást okozott a térségben. Az időjárásijelenség következtében a trópusi Csendes-óceán erőteljesen felmelegszik, elmaradnak a passzát szelek és hónapokon keresztül nincs csapadék a térségben. Az El Nino egy olyan időjárási jelenség, mely rendszertelen időközönként jelenik meg. Meteorológusok szerint az El Nino 2015-ben rendkívül intenzív lesz.

Enga tartományban 200 ezer embert sújt az elmúlt 40 év legnagyobb szárazsága. A hagyományosan mezőgazdasággal foglalkozó pápuák földjén a növények a hosszán tartó hideg miatt kifagytak, vagy a bekövetkezett szárazság miatt kiszáradtak. Sok folyóvívőly kiszáradt. A parasztok elhagyják falvaikat, élelmet és vizet keresnek. Sokan már nehezen kúszott gyökerekkel táplálják magukat. A vidék kormányzója Samson Ameen szerint az emberek csak a következő évben betakarítható terményekből tudnak majd élni, ezért nemzetközi segítséget kér.

Az éhínség következményei a társadalom struktúrájában súlyos következményeket vonhat maga után. Az élelmiszerhiány miatt a népesség egyharmada, az áslakosság tízerei elhagyják hagyományos településeiket és a városokba, vagy a felvidékre vándorolnak. A 800 különböző pápu-csoport között a társadalmi nélkülozés és a kulturális gyökértelenítés következtében nő az erőszak. Emiatt növekedett jelentősen az elmúlt évtizedekben is az áslakos nők ellen elkövetett erőszakos tettséek száma is.

Több mint 80 % a Pápu Új-Guinea lakosságának él az ország belsejében az El Nino által leginkább sújtott területen. A szigetállam lakosságának 70 % keresztény.

Science Advances

Közel-keleti konfliktus hatása a levegő minőségére

A NASA kutatói 2004. óta nagy precizitással követik a légköri szennyezések összetételét. Tevékenységüket az Aura műhold segíti.

A közzétett tanulmány szerint, a műholdról érkező adatok vizsgálata során a kutatók meglepő következtésekre jutottak. A gazdasági és a katonai tevékenység a Közel-Keleten az utóbbi 10 évben jelentősen befolyásolta a légköri szennyezés összetételét. Különös figyelemmel kísérték az ózonlyuk növekedését jelentősen elősegítő nitrogén-oxidok mennyiség növekedését. A szén és kőolajtermékek fokozott használatáa a fűtő- és üzemanyagként növeli a légkör nitrogén-oxid tartalmát. Száriában, 2011 óta Alleppó és Damaszkusz felett 50%-kal csökkent. Líbanonban viszont 30%-kal nőtt, e mérgező gáz mennyisége a légkörben. A kutatók szerint ez a szokatlan jelenséget az okozhatja, hogy a két szíriai város lakossága az elvándorlások következtében drasztikusan csökkent és ennek következtében a terület feletti légkör kiemelkedően javult. Líbanonban viszont a táborokban elhelyezett menekültek ellátása miatt nőtt a fosszilis anyagok használata. Hasonló a helyzet Irak esetében is. Kerbala és környéke sítáik által kerül terület, itt nő a légköri szennyezős, míg az Iszlám Állam által kézben tartott Észak-íraki területeken csökken. A nitrogén-oxid értékek váltakozásához természetesen az is hozzájárulhat, hogy azokon a területeken ahol a mérések csökkenést mutatnak, a lakosság más, nem fosszilis fűtőanyagot használ.

Az embereknek a globális előrejelzésekhez rendkívül fontos az Aura műhold segítése. Az eddigi kiértékelt adatokra és a további mérésekre támaszkodva hosszú távon befolyásolhatóvá válik a mérgező gázok mennyisége a légkörben.

FLANDERS NEWS.BE

Intolerancia és keresztényellenesség

Új tanévben új könyvet. Az észak-íraki Mossul-ban ugyanígy, mint az Iszlám Állam (IA) által ellenőrzött szíriai területeken is zsepemléter 1-jén az iskolakezdésre új tankönyveket adtak a tanulóknak keზე. A könyvborítokon az IA jelképei, a könyvek belsejében pedig a környezetükből kiragadott Korán versek. Ez mutatják a közösségi médiakon terjedő képek. A könyvek tartalmi súlypontja a keresztény ellenesség. A történelmi környezetükből kiragadott idézetek nem csak a keresztényeket, de mindenkít, aki nem szunnita, hitetlennek és ellenségnek bélyegez. Mossul+ 2014 júniusa óta urálja az IA. A városban 10 évvel ezelőtt, még 50 ezer keresztény élt.

A Törökországban menekülttáborokban élő gyerekek is megkapják ezeket a tankönyveket, mert az ott működő iskolákat két iszlám irányzat tartja fenn. Ezek

BÉCSI NAPLÓ

2015. szeptember-október

Elfelejtett népek

A huculok Ukrajnában

Az ukrán-román határ mentén az Ukrán-Kárpátok-ban levő úgynevezett Huculföldön (*Huculszina*) élnek a ruszin etnográfiai csoport legkisebb tagjaként a huculok. A ruszinok 3 nyelvjárása közül (bojko, lemko és hucul), ez utóbbit beszélik. Egyes közösségek megtalálhatók Máramaros-vidéken is. A huculok görög katolikus vallásúak, főleg Visóoroszban és Oroszkon élnek, számuk harmincezer körül mozog.

Nyelvük és néprajzuk erősen eltér a szlávokétól. A XVI-XIX. században Galiciából és Bukovinából vándoroltak be az egykori Magyar Királyság területére. A hucul eredetileg lovas nép, róluk nevezték el lovukat is a kistermetű, szívós, hidegtűrő kis „hucul lovat” is. A XIX. század végéig kizárólag ök laktak a magashegy-szehezen megközelíthető pontjait, a modern világtól elzártnan. A Kárpátok havasait is jövőn járták be, loval közlekedtek a szomszédos falvakba, vásárok alkalmá-ra, vagy ünnepnapokon a legközelebbi templomba. Mai napig megőrizték és gyakorolják saját szokásaikat, mely-re hatást tett az évszázadok során a két szomszédos nép hagyományvilága is.

Régebben az egyes hegyek tetején elhelyezkedő, magányosan álló tanyaikon étek le életüket, ott tartották juhukait is. A hosszú katonaszkodás, vagy lengyel földes-urak kegyetlenkedése elől, néha az igazságszolgáltatás elől menekültek erre, az embert próbáló hegyre. Az *oprisok* bandákba verődve éltek *Csorna* Horka erdőben és néhány közülük, mint a hírhedt vált *Pnyie Ivan*, vagy *Dobvus Oleksa*. Az *oprisok* afféle betyárok voltak, akik soka sora meggyilkolt, de a földesurakat, kereskedőket, akin valamért bosszút akartak állni, fosztogatták és a szerzeményeket a szegények megsegítésé-re fordították. Manapság is azokban az apró falvak-ban és pici városkákbán találjuk őket, melyek a folyók mentén alakultak ki az elmúlt évszázadban.

Ha a hő végső része már elolvadt, a huculok a település juhászával és főjuhászával közösen kilajták birkáikat a magasban fekvő, zamatos fűvel legelőkre. Nem csak az álla-tok, a favágók is ilyenkor kelnek útra, mert a hegyoldala-kon megindul a fakitermelés is. Fagerendákból épített há-zaikon kívül, a kivágott fából készítik hagyományos hang-szerüket, a hosszú alpesi kürtöket, a *trembiták* is.

A gerendákból készítésénél nagy tudást és figyel-met kell szentelniük egyrészt a fa minőségének, állaga-nak, vastagságának és nem utolsósorban a fátvágodá-

Szív és érrendszeri betegségek

3. rész

Ahogy az előzőekben említettük, a szív és érrendszer kóros elváltozásai közül, a szívinfarktushoz hasonlóan, az agyi erek betegségeivel is külön kell foglalkoznunk.

Németsországi statisztikák szerint csak a „vértelen agyinfarktus” (másként: apoplexia, sztrók, agyért-trombózis, vagy régiesen szélütés) évi gyakorisága 100 000 emberre kb. 200 eset és a harmadik leggyakoribb halálokknt szerepel. A testi és gyakran szellemi leépülés miatt ápolásra szorulóknak legnagyobb része ilyen beteg. Ezek a drámai adak hasonlóan Ausztriában és Magyarországon is.

A kéréses többégetben itt is a szívinfarktusnál és a többi érrendszeri betegségnél már többször leírt kóros folyamatról van szó, mely végeredményben a verőerek (itt az agyi vagy az agyat ellátó artériák) érelmeszesedéses szűkületéhez vezet. Ez a szűkület egy kritikus fokot elérve oly mértékben csökkenti a véráramlást, hogy a táplált agyi terület oxigénhiányos elhalása (agyinfarktus) következik be. Gyakran az é érgyenetlen, „plakkos” belső felületére rakó duto vérórg a megmaradt véráramlást is elzárja. Más eset-ekben a távolabbi -többnyire a szív bal üregrendszerben keletkezett - vérórgot a véráramlás az agyi artériákba so-dorja és itt a fagtszerien szűkítő keresztmetszét leigazá-ós egykibéce „beszorulva” zárja el a vér útját. Ez a folyamat komplikálódhat az elhalt terület másodlagos beverzésével.

A feniéktől eltérő körélettani folyamat az esetek 15-20 %-át kitévő elsődleges agvérzés. Ennek a nagyobb ré-ze szintén arterioszklerotikus eredetű: a gyengefalú, el-meszesedett agyi erek megrepednek a többnyire fennálló magasabb vérnyomás hatására. A vérömleny ezután szét-roccsajta a környező agyi struktúrákat, illetőleg megá-rtítja a még meglévő helyi vérkeringést.

Ritkább, de szintén súlyos következményekkel járó be-tenység a subarachnoideális (koponyatűri) vérzés amely gyak-ran fiatalabb éegyeknek, az agyraljai erek veleszületett fá-talata és az érfal elvékonyodása következtében jön létre. Az agy sérülésének fentebb említett élettani formái és fokozottfokú ingerültségi alig befolyásolják a tüneteket, mivel funkciókiesés csak a sérült terület helyétől és nem a kiváló októl függ. (Egy agydaganat, vagy trauma is hasonló tünetekkel jár.) Ezért a jobb megértés kedvéért -nem tel-jesen helyesen- a továbbiakban az összes keringési eredetű akut agykárosodásra a sztrók kifejezést használjuk.

A tünetek a károsodás helyétől függően a következők. Az felső és alsó végtag többnyire egyoldali gyengesége vagy teljes bénulása. A székürülési izmok bénulása a száj oldalirányú „félrehúzódsáéhoz” vezet. Gyakori a beszéd zavar: érthetetlen beszéd, szavak keresése. látászavar, látóérkiesés, kancsalság, kettős-látás. Szédülés, zavartság. Bizony esetekben fejfájás. Súlyos esetben a beteg esz-méletlen: mely kómban van. Nagy agyi terület pusztulása

DR. BARTOS DÉNES

2015. szeptember-október

BÉCSI NAPLÓ

Az „ördöglötte fű” nyomában

(Tamási Áron: Szülőföldem)

A szülőfaluban, Farkasklakán, hosszabb távol- lét után hazatérőben döbөнn rá az időközben Baumgarten-díjjal jutalmazott, neves íróvá emelkedett Tamási Áron: mily hiábavaló törek- véés „új szavak”, „divatos fogalmak” hajszolása, miközben lassan-lassan feledésbe merülnek az egykori otthonosság kifejezései. Egy virág futo megpillantása ébreszt rá, hogy a találó és játszó elnevezésre nem vigyázott, „kibotam lelkem vázájából, s helyébe új szót ütlettem.” Az édes- anya és a testvérek meglátogatására érkező író t a falu, a régi környezet, a változni nem látszó életmód és nem utolsósorban az ismét ismerő- sé-meghitte való szohasználát kезéeti szám- adásra; a szembesülés egyben önvizsgálat, Farkaslaka tisztis szégyenségen, a napi küsz- ködésekben döbбenti rá; „Igazságnak kell len- nie, amely minden időkben változatlan, hiszen ezen a helyen, honnét először indult pillantá- som a csillagok felé, s hol gyermeki sírásom el- tetemve fekszik a legóhegben: ezen a helyen csak jühaok születtek, szívben és elmében egyaránt.”

Pedig ahonnan érkezett, a csábító nyelvtá- g, elfeledtetheti a bensőséges megnevezéseket, melyk visszanyerését a felfelé felöltő írói pálya nem egy darabig tanúsíthatja. Váratlan címsze- rcsök közöttben Tamási ezt az utat is, román hivatalos tényszótól vastai szabadgyeget kapott, belépőt az úrias vastusi első osztályra. Evel a lehetőséggel él, hogy útját hazafelé irányítja. A pillanatyi és talán szeszélyes kedvezés elle- nére első élményei kedvezőtlenek, és ez össze- függ a húsz esztendőös „kisebbségi” tapasztala- tokkal. Gondolkodik, hogy a vastusi első osz- tály román környezetében elövegy-e magyar újságait, s amikor némi habozás után a román újságot olvasók között a maga hirlapjait teríti szét, magán érzi a gyanakvás pillantásait. S jog- gal cmélkezik, hogy magyarként, a magyar nyelvűség írói előktelezetjékként talán még a félcélmre is oka van. Más helyen azt hozza föl, hogy román hivataloságok jól fizetett úgyne- vezett kulturumunkásokak küldtek az erdélyi magyarság közé, népszerűsíteniék a román kul- túrát. Segesvárt egy pincérrel beszél sutogva magyarul, a vendéglőben a szemben mulató román társaság nem bizonyosan örvendene a magyar szónak. A „helyzet” más vetülete is,

rajevői meggyilkolásával fejeződik be, ezzel je- lölve ki a régi világ korszakhatárát, Tamási Áron a Trianont követő esztendőket vizsgálja, és arra keresi a választ, írónkét és népet fétló gondol- kodóként, mit lehet, kell tenni az új helyzetben. „Túlsgáson kutatóvá tett ez a kisebbégi sors, csupa felelősséggel terhelté meg minden kimon- dott szavamat, nemzeti érdek képeiben jelenik meg az egyéni fájdalom és öröm.” Elbeszéli, hogyan keresi az összefüggéseket, „mindent meg akarok magyarázni magamnak, hogy tévedés nélkül egységbe fűzhessen ennek a társalán népek életét, s úgy keressen számára az utat, ami előrevetethet”. Írói program megfogalma- zódása ez, családja körében ő tanult ember (ezért nem tegezi a nagymama), nem pedig író. A kisebbégi sors személycs tapasztalatai egye- sülnek a beztárságában a maga életét elő, a maga szokásrendjéhez ragaszkodó és a maga nyelvet beszélő falu sorsával, az írónak a nemzeti és a társadalmi igazságtalanságok ellen egyként fel kell emelnie a szavát. A *Szülőföldem* egyszerű útírajz, leírása Farkaslaka viszonyainak és írói számvetés, már csak ennek révén is egybevet- hető az említett Márai-művel (melyben az útí- rajz és az írói számvetés a második kötetbe ke- rül). Mint ahogy a plasztikusan megrajzolt apa- figurák is, jóllehet ellentétek a tulajdonságok, egyként meghatározható jellegűek. Igaz, Tamá- sának a lírai érzékenységgel megjelenített édes- anya az, aki megkísérel békét teremteni a csalá- di vitákban. Tamási megteremtí az a nyelvet, melyen megszólalhatnak a szereplők és az el- beszélő, az a szelíd humorral átszőtt, plasztici- táásra törő, nem egyszer aforisztikus beszédet, mely az értsnek, amasyra figyelésnek nyelve. A *Szülőföldem*be beillesztett történetek egy- egy falusi sors drámájával szolgálnak, visszafogott- ságukkal, rövidséggükkel illeszkednek be az ot- honlótogatotts epizódjai közé.

A *Helikon* Kiadó úgy tartotta helyesnek, hogy a kötetben helyet biztosítsón Tamás Áron utolsó, a kórházi betegögonyó diktált, töredék- ben maradt művének, a *Vadrözsa ágának*. Míg a *Szülőföldem* anekdotáit élik a szereplők, a je- lentéktelennek látszó esetek előadói, szereplői és kommentárai, a *Vadrözsa* alya ögan ön- életrajzi igényű alkotás, mely részben a Tamá-

Lénárd Sándor nem ment haza

Délfelőt a kertjéit kapálta, míg Kleinné az ebédet főzte. Délután Lénárd Sándor az frász- talához ült és leveletet írt, mártóगतos tollal, hártypapírra, amelyet Landy Deszótfól szerzett be Sao Paulóban. Senhor Pedro busszal hozta- vitte a környékbeli gyermeköket a blumenau i- skolába, s egyttal a postás szerepkörét is ellát- ta. Dudálással jelezte a jövetelét. Lénárd lette- te a kapát, fölcsmoggot a buszhoz, az enyhé kaptatón „„Halló doktor! Halló dottore!” – kia- báltok a Pedro mögött ülő catarinai lenszöke, pufók vagy gyerekék és az olasz fagendörök csil- logzó szemű csemetéi. Kedveltek Lénárdot, mert nem fehér köpenyben, magasra emelt injekció- sával fensokodott a fenekük körül, mint a vá- rosi orvosok.

Lénárd aznap két levelet talált a postaszákbán. Egyik attól a dán szívar-cigaretta-és pipagyűjtő- től érkezett, akinék korábban három helyi kuko- riaclelvél-szívärt, cigaro de pahlált küldött, azzal a kérréssel, hogy igazolja, szivott-e valaha is en- nél bűdösebbet? „Szerezlet Barátom! – szőt a válasz – Szívesen igazolom. Szerb Klára vele örült, viszont ő azt is érzte, hogy hosszú övezgéége untá vízarányai, melyek hasonlóan. Igaz, hogy ott tigris excrementumot, s más hasonló fűszereket vegytenek a dohánya.” A másik levelet Stutt- garbtól küldte a Govert’s és Steingruben kiadó szerkesztője, aki fölkerette őt Szerb Antal A kir- álóvá nyakláncá c. művének német nyelvű fordít- ására. Meghköthető szakmai bizalom, hiszen Lénárd Sándor nyolcvécs korá után nem magyar nyelvűkönyveczetben élt. Akkoriban is csupán Líri- Birivél, a háromszíntú mackájával beszélgettél magyarul. Viszont Lénárd úgy ápolta, 6ta ma- gyar anyanyelvét, mint gyümölcsöké aszrasnyi kaj- szábrackáftját, amelynek magiát légesítőstai küldé- ménybe rejtve kapott Karinthý Ferenctől.

„A magyar nyelv olyan, mint a hangszer. Aki játszani akar, annak minden áldott nap gyako- rólnia kell. Nyelvet cserélni megrendítő élmény. Rácszent. Milyen végtelen az, amit elvesztett, milyen reménytelen az új hódító hadjáratokra.” „Hányatott életemnek legnagyobb áldása, hogy- kibék a nyelvbe születtem.” – vallotta magyarul magánya csöndjében.

sit körülfontó, szűkebb körben kerengő ane- doktból építkezik, s ezen keresztül kísérli meg átvilágítani az íróság egyes pályaszakaszait. Val- lóában áttekinti a *Lélekináulással* kezdődő íro- dalmi eseményeket, de, az előző mítől eltérő- en, alaposab rajz helyett inkább kisebb törté- neteket kapunk. Elégő részletesen szól Nyíró Józseffel való találkozásairól, első házassága csődjéről, egyttélétről Babits Mihállyal, Illés Endrével, Féja Gézával. Nem várhatjuk el, hogy kimerítő jellemzésbe, elemzésbe bonyo- lódjék az elbeszélő, az egyértelműen kitértök, hogy nem kevés íróiavál személti Nyíró nagy- hangsúságot, pözös megnyilatkozásait, megem- lékezik az *Ábel a rengetegben* fordulatos kiadá- störténetéről, Karinthý Frigyesével való poli- máját és az írói számvetés a második kötetbe ke- rül). Mint ahogy a plasztikusan megrajzolt apa- figurák is, jóllehet ellentétek a tulajdonságok, egyként meghatározható jellegűek. Igaz, Tamá- sának a lírai érzékenységgel megjelenített édes- anya az, aki megkísérel békét teremteni a csalá- di vitákban. Tamási megteremtí az a nyelvet, melyen megszólalhatnak a szereplők és az el- beszélő, az a szelíd humorral átszőtt, plasztici- táásra törő, nem egyszer aforisztikus beszédet, mely az értsnek, amasyra figyelésnek nyelve. A *Szülőföldem*be beillesztett történetek egy- egy falusi sors drámájával szolgálnak, visszafogott- ságukkal, rövidséggükkel illeszkednek be az ot- honlótogatotts epizódjai közé.

(Tamási Áron: Szülőföldem. Előszó: Sipes Lajos, Helikon Kiadó, Budapest 2015, 328, 2990,- Ft. ISBN: 9789682276830)

FRIED ISTVÁN

halaké, csak szánanozott rajta. Ámde! Ha cigaro de palhával füstölő társaság hőslőt a patikájá árnyékában, haragoson dörögte el nekik, bármilyükü anyanyelvén, hátlan óráció- váll, förtelmes szenvedélyű várból egész- ségségi következményeit, – és ödbb zavarta őket.

... Szerb Klára, otthon, megbántva, család- donttan beszélt Lénárd viselkedéséről. „Feltű- nõben elhídegült, jóformán szót sem váltot- tunk, udvariatlan volt, ő, aki annyit szeret írt leveleiben. Bolond ember... Kiszámítzatlan, bolond ember.”

Nem érlette, miért kapott kosarat.

SZABÓ FERENC LÁSZLÓ

S. Csoma János
<i>Ött</i>
<i>„A gazda bekeríti házát”</i>
<i>kirekeszteni föjtment világot</i>
<i>Szekszárdon Babits Mihályt keresek</i>
<i>Donna Irmán Lénárd Sándort találók.</i>

<i>Botz Domonkos</i>
<i>Vidd há!</i>
<i>Ég alatt hálók,</i>
<i>hátítsák a vénkosom,</i>
<i>évekkel telt.</i>
<i>Míg alszom, vidd mindenem.</i>
<i>Még van időd reggelig.</i>

GONDOLATOK A NAGY KIVÁNDORLÁSRÓL

A 19-20. századi történeti kivándorlásnak egyik fontos jellemzője, hogy egy összeurópai szág évig tartó folyamatról van szó, amely Európa legtöbb iparodó országát és azok népességét érintette. 1800 és 1920 között több mint 50 millió európai bevándorolt ki elsősorban Észak- és Dél-Amerikába. Ez a hatalmas migráció tette lehetővé az amerikai kontinens betelepítését, a kontinentális városálózatok kialakulását és korszerű, dinamikus gazdasági-társadalmi rendszerek megjelenését. A politikai rendszer Észak-Amerikában adott volt, ez képes volt arra, hogy a hatalmas beáramló népességet integrálja társadalmi-politikai szerkezetébe. A kivándorlásnak összeurópai jellege felhívja arra a figyelmet, hogy a Magyarországról áramló kivándorlás jelentőségét ennek a tényezőnek alapján tudjuk megítélni, hiszen ők a korábbi kivándorlók tapasztalatai, beszámolóai alapján indultak útnak.

Ennek a tömeges áttelepülésnek jelentőségéről a kortárs európai és amerikai társadalom előleletek alapján vélekedett, valódi hatását egyáltalán nem ismerte fel, 1960 után jelent meg a kivándorlás folyamatairól egy, megalapozott szemlélet és szakirodalm európai és amerikai kutatók közreműködésével. Az új szemléletet Frank Thistlethwaite angol történész fogalmazta meg az 1960. évi TörténeSz Világkonferencián. Ennek következtében alakult ki a jelenleg is elismert nemzetközi szemlélet a kivándorlás kutatásáról és bemutatásáról. Ennek hatása Magyarországon is érvényesült, például Puskás Julianna, Rác István és Fejős Zoltán írásaiban. Külföldön működő magyar származású történészek követtek és követik példájukat.

Két témakört érintek rövid ismertetésben: a történelmi Magyarországról kiáramló vándorlás folyamatát, valamint az akkorai Vas vármegye nyugati járásaiból, tehát a jelenkori Dél Burgenlandból, történő vándorlást.

A kivándorlással kapcsolatos kutatások egy modellet alkalmaznak, amelynek alapján megérthetjük a migráció folyamatait. Ennek nemzetközi neve: push and pull, vagyis taszítás és vonzás. A kivándorlás első feltétele az, hogy a kivándorló egy olyan helyzetben érzi magát, hogy nem tud belföldülni hazájában, ez tehát a taszítás. A második feltelet pedig az, hogy szükség van egy befogadó országra, amelynek szándéka és képessége van őt befogadni, ez pedig a vonzás.

Az 1880-1900 időszaki Magyarországa három társadalmi-gazdasági tényezője határozta meg azt a tiszító folyamatot, amely a kivándorláshoz vezetett: a társadalmi-gazdasági szerkezet a földtulajdon területén, az iparosítás hatása az agrárgazdaságra és a térségek eltérő képessége az iparosításhoz való alkalmazkodásra. Az ország földterületének nagy része nagybirtokos tulajdonban volt, ezzel szemben a többmillió parasztság törpebirtokos volt vagy egyáltalán nem volt földtulajdonos. Amint a mezőgazdaságot a nagybirtokos gépesítették, a kisbirtokosok nem tudtak versenyezni a nagybirtokkal. A törpebirtokosok képtelenek voltak a birtokukat fenntartani, tehát mind időszაკos napszámások próbáltak megélni. Ami az iparosítást illeti, annak hatására tovább romlott a parasztság helyzete. Kevesebb napszámásra volt szükség, a vonatkozkedés pedig a helyi fuvarosok meghaltetését veszélyeztette. ők voltak az elsők, akik kivándoroltak, a parasztok pedig követték példájukat. 1900 után több térségben a kivándorlás lett a meghaltesés forrása.

Kik voltak a kivándorlók? Elsősorban a parasztságnak az a rétege, amely vagy törpebirtokos volt, vagy azok, akik mint napszámások kényszerültek lakóhelyüktől távol munkát vállalni. Az első kivándorlók kispisárook, kézművesek, kereskedők voltak, akiket az iparosítás tönkre tett. A kivándorlók azért mentek ki, hogy tőkét szerezzenek és visszatérjenek. Ez volt legalábbis az elképzelésük. Ez több esetben teljesült is, azonban a legtöbb esetben nem. A kivándorlás időszaka 1880 és 1913 között volt. Megbízható számítások szerint a történelmi Magyarországról ebben az időszakban 1.500.000 személy vándorolt ki. A kivándorlók az akkori Magyarországon különböző nemzetiséget is vallásait képviselték. A magyar származású kivándorlók a kivándorlók 25-30%-át tették ki. 88.6%-ban voltak irástudók. (1)

A vonzó tényező a kivándorlók részére Amerika és az ottani magas kereseti lehetőség volt. Ez a gondolat azonban nem volt elegendő ahhoz, hogy valaki elhagyja szülőföldjét és szerencsét próbáljon egy ismeretlen tengerentúli országban. Szükség volt egy meggyőző bizonyítékra valamint egy kapcsolati rendszerre, amely biztosította a kivándorló meghaltesét és munkavállalását. A meggyőző bizonyíték az előző falubeli kivándorlók személyes levelei, jelentős pénzüszregek megérkezése, valamint több kivándorló hazatérése és személyes beszámolója volt. Azonban ezek a bizonyítékok nem csak a lehetőséget, hanem a kivándorlás gyakorlati megvalósítását is megjelölték: a levele írta egy hazatért, földi felajánlotta személyes segítségét azok részére, akik követték példáját. A kivándorlónak fontos érdeke volt, hogy rokonait, földjéivel, családtagjaival kapcsolatban maradjon. Ezek a kapcsolatok létrehozhat egy migrációs láncot magyarszági kivándorlók és Amerikában

élő és dolgozó bevándorlók között. Ez pedig valójában egy hatékony kapcsolati rendszer volt, amely az új bevándorlók kivándorlását és munkavállalását megvalósította.

Vessünk egy rövid pillantást az akkori Vas megye nyugati járásainak vagyis a jelenlegi Dél-Burgenland kivándorlási történetére. Megyében, hasonlóan más megyékhez, a mezőgazdasági lakosság olyan munkalehetőséget keresett, amely nem járt együtt a szülőföld elhagyásával. Ennek egyik formája az ingázás adott volt, ez képes volt arra, hogy a hatalmas beáramló népességet integrálja társadalmi-politikai szerkezetébe. A kivándorlásnak összeurópai jellege felhívja arra a figyelmet, hogy a Magyarországról áramló kivándorlás jelentőségét ennek a tényezőnek alapján tudjuk megítélni, hiszen ők a korábbi kivándorlók tapasztalatai, beszámolóai alapján indultak útnak.

Ennek a tömeges áttelepülésnek jelentőségéről a kortárs európai és amerikai társadalom előleletek alapján vélekedett, valódi hatását egyáltalán nem ismerte fel, 1960 után jelent meg a kivándorlás folyamatairól egy, megalapozott szemlélet és szakirodalm európai és amerikai kutatók közreműködésével. Az új szemléletet Frank Thistlethwaite angol történész fogalmazta meg az 1960. évi TörténeSz Világkonferencián. Ennek következtében alakult ki a jelenleg is elismert nemzetközi szemlélet a kivándorlás kutatásáról és bemutatásáról. Ennek hatása Magyarországon is érvényesült, például Puskás Julianna, Rác István és Fejős Zoltán írásaiban. Külföldön működő magyar származású történészek követtek és követik példájukat.

Két témakört érintek rövid ismertetésben: a történelmi Magyarországról kiáramló vándorlás folyamatát, valamint az akkorai Vas vármegye nyugati járásaiból, tehát a jelenkori Dél Burgenlandból, történő vándorlást.

A kivándorlással kapcsolatos kutatások egy modellet alkalmaznak, amelynek alapján megérthetjük a migráció folyamatait. Ennek nemzetközi neve: push and pull, vagyis taszítás és vonzás. A kivándorlás első feltétele az, hogy a kivándorló egy olyan helyzetben érzi magát, hogy nem tud belföldülni hazájában, ez tehát a taszítás. A második feltelet pedig az, hogy szükség van egy befogadó országra, amelynek szándéka és képessége van őt befogadni, ez pedig a vonzás.

Az 1880-1900 időszaki Magyarországa három társadalmi-gazdasági tényezője határozta meg azt a tisztító folyamatot, amely a kivándorláshoz vezetett: a társadalmi-gazdasági szerkezet a földtulajdon területén, az iparosítás hatása az agrárgazdaságra és a térségek eltérő képessége az iparosításhoz való alkalmazkodásra. Az ország földterületének nagy része nagybirtokos tulajdonban volt, ezzel szemben a többmillió parasztság törpebirtokos volt vagy egyáltalán nem volt földtulajdonos. Amint a mezőgazdaságot a nagybirtokos gépesítették, a kisbirtokosok nem tudtak versenyezni a nagybirtokkal. A törpebirtokosok képtelenek voltak a birtokukat fenntartani, tehát mind időszაკos napszámások próbáltak megélni. Ami az iparosítást illeti, annak hatására tovább romlott a parasztság helyzete. Kevesebb napszámásra volt szükség, a vonatkozkedés pedig a helyi fuvarosok meghaltetését veszélyeztette. ők voltak az elsők, akik kivándoroltak, a parasztok pedig követték példájukat. 1900 után több térségben a kivándorlás lett a meghaltesés forrása.

Ha gyan értékeljük a több mint száz évvel ezelőtt lezajlott kivándorlást? Hegedűs Lóránt, a korszak egyik elismert kutatója, így látta 1905-ben: „El nem képezel egy történelmet, mi mindenek fölött meg ne emlékezzél arról, hogy az első idő Magyarországon, mikor évenként százszemély jóval több ember bujdosott ki a hazából. E nagyszerű vérszétés, e történelmi fontosságú csöndes megszökés az, amit kivándorlás szava takar el.” (3) Egy 1982-ben megjelent kanadai tanulmány szerője így összegezte: „A kivándorlás nemelt hozott döntés, akár szemesely vagy általános tényező alapján, a magyarországi élettél való elégedetlenség alapján jött létre. Ez az állapot, valamint egy jobb jövőbe vetett hit reménye, vezetett a kivándorláshoz.” (4) Mit mond a mai hozzászók? Talán ezt: „Magyarszágról kivándorolt honfitársaink, szorgalmas munkát és nehézségeket vállalva, magyar hagyományaik alapján, létesítettek azokat a közösségi intézményeket Amerikában és Európában, amelyek jelenleg is hirdetik a magyarság hírnevét, képességeit és tehetségét külföldön.”

- Jegyzetek:*
- Juliana Puskás: From Hungary to the United States (1880–1914). Budapest, 1982. 18. 43.
  - Bajzák Zsolt: „Kivándorlás Vas megyéből a 19. század második felétől”, Előadások Vas Megye Történetéről. IV. Vas Megyei Levéltár 2004. Etnikai Változások Vas Megyében a 10–20. században. 185. o.
  - U.o. 183–184. o.
  - N.F. Dreisziger: Struggle and Hope. The Hungarian-Canadian Experience. Toronto, 51.o.

Bóvy Pál

<p>MAGYARKANIZSAI IDŐSEK EGYHÁZI OTTHONA</p> <p>Bathynéum Egyházi Alapítvány</p> <p>Megnyitotta kapuit a magyarkanizsai Idősek Egyházi Otthona</p> <p>2–3–4 ágyas apartmanokkal várja a Bathynéum,</p> <p>az idős, beteg, vagy magányos érdeklőket. Leiki gondozás mellett, 24 órás orvosi és nővér ápolást nyújt a békét, nyugalmat igénylőknek.</p> <p>Részletes információk 9–14 óra között telefonon: +381-24-48-77-006, vagy non-stop mobilon: +381 64 349 5416</p> <p>E-mail: bathynaeum@stcable.net</p> <p>Honlap: http://www.bathynaeum.org/</p>
--

A nyugati magyar szórványok (diaszpóra) fennmaradásának irányelvei

A 2001. november 29-én, Stockholmban alakult Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetségének (NYEOMSZSZ, a továbbiakban Szövetség) Alapszabálya 2. pontjában feltette le a Szövetség célját és feladatát. Ennek legfontosabb kitételei:

2.1. A Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek összefogása és munkájuk összehangolása a magyar nyelv és kultúra megőrzése, művelése és ismertetése érdekében

2.2. Az országos tagszervezetek érdekképvitelése Magyarországon, az Európai Unió és egyéb európai intézményeknél

2.3. A népek közötti megértés elősegítése

2.5. A szövetségis kormányoktól függetlenül, és nem folytat pártpolitikai tevékenységet.

2.6. A szövetségis feladatai:

• **Tagszervezetek számára információs központ létesítése,**

• **rendszerez tájékoztatás a magyarságot érintő fontos ügyekről, eseményekről és fejleményekről.**

• **kulturális, történelmi, tudományos és jótékonyági rendezvények szervezése.**

Jelen tervszet ebben az értelemben fejtji ki a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége (Szövetség) célját és rendeltetését, elvi és elméleti síkon fogalmazza meg az irányelveket. Alapelv az európai integráció, ezen belül a magyarság mint nyelvi, szellemi-kulturális és történelmi értéke az egyenrangúság és sokszínűség jegyében.

A magyar nép jelentős hányada nem a jelenlegi Magyarországon területén, hanem kisebbségben, ill. szórványtömbökben él, amelyet tartós állapotként kell felfognunk és kezelnünk. Az egész Nyugat-Európát hatalmába ejtő legújabb migrációs népmozgás a magyar nép Kárpát-medencén kívüli tömbjeit is egzisztenciálisan érinti.

A migráció, az elvándorlás emberi csoportok kiválása megszokott közösségi környezetükből, hogy más földrajzi és társadalmi környezetben új megjelölési vagy akár túlélési lehetőségeket találjanak. Ez a történelemben természetes jelenség és a magyar nép történetének is egyik ismétlődő vonása. Ezen tények két irányban is meghatározóak a Szövetség létjogosultságát: amíg az egyik oldalon természetes folyamat eredményeként értékeli a migráció jelenségét, a másikon úgyszintén természetes igényként fogja fel a magyar nyelvhátörzéstől kívül, nevezetesen a XIX. század második fele óta létrejött szórványok fennmaradását szerte a világon.

Mint annak idején a honfoglaló magyarok, úgy a mai szórványtömböknek is természetes igényük, hogy hazára lenjenek új környezetükben azzal együtt, hogy megőrizhessék és életben tartsák származási örökségüket, amely sok esetben még segíti is őket az új hazájukban való beilleszkedésben.

A Szövetség ebben az értelemben a beolvadással (asszimiláció) ellentétben a minél harmonikusabban beilleszkedés mellett a magyarság megőrzésének (integráció) elvét vallja. E törekvésében a legfőbb feladatának tekinti a beván-

HATÁRHELYZET

Folytats az 1. oldalról

semmit sem oldanak meg. Magyarország viszont azt sérelmezi, hogy Szerbia területéről érte támadás a migrációs részéről a magyar rendőreket, a szerb rendőrk pedig ezt télenül túrték. Magyarország bejelentette, mindkét horgos-rőszkei határátkelőt 30 napra lezárja a forgalom előtt. Szerbia pedig közölte, hogy további rendőreket irányít a szerb-magyar határra, hogy megakadályozza a magyar rendfenntartók elleni támadásokat.

Hogy mit hoz a szeptember 17-e és az azt követő időszak, megősolthatatlan. Megromlanak-e az évek óta példa nélkülien jónak mondott szerb-magyar viszonyok? Hogyan csapódik ez le ránk, vajdasági magyarokra? Ránk, vajdasági magyarokra, akik közül sokan egytértenek a magyar/szerb intézkedésekkel és a váltságkezeléssel, és valószínűleg ugyanennyen nem értenek egyet a magyar/szerb intézkedésekkel és váltságkezeléssel, és még többet egyikben és másikban is talánuk elfogadhatót és visszautasíthatót. A magyar álláspont, a határkerítés, a szögcsodrórt és a jelenlegi állapotok miatt egy ideje már megjelent a köznyelvben a fasiszta kifejezés, Magyarországra vonatkoztatva, egy szerb bulvársajtó pedig megcsodróbtól formázott Hitler-bujdosul ábrázolta a magyar miniszterelnököt. Ez a éjszaka folyamán a közösségi oldalakon és internetes fórumokon többször megjelent ez a jelző. Nem is olyan régen pedig a magyarkanizsai magyar polgármestert nyilvánították fasisztnak, a menekültetres kimondott, egyébként igazsánc szerencsétlenül megfogalmazott mondatai miatt, és ugyanazt a jelzőt

Két tűz között

Augustus 20-án, szimbolikusan Szent István napján megalkult a Magyar Mozgalom Palicson. Civil szervezetként, azonban alapítói és tagjai között olyan meghatározó személyiségekkel, akik korábban a Vajdasági Magyar Szövetség kiemelkedő tagjai vagy külső támogatói voltak, az utóbbi időben viszont előbb csak belülről, majd nyilvánosan is bírálták a VMSZ elnökeinek és hozzá közel állóknak politikáját, ügykezelését,

valamint érdekeik kontinentális keretek közötti hatékony képviseletét csakis a Szövetség képes cselekvőképes nagyközösségként vállalni és teljesíteni.

A Szövetség az egytetemes magyarság elvét vallja, vagyis a nyugati magyar szórványtömbök is ennek részeit alkotják. Ebben a viszonylatban a szórvány magyarok közösségi felkarolása, szervezeteik hálózatának egybehangolt kiépítése és működtetése nem öncélúság, hanem az egytetemes magyarság érdekeit szolgálja. Ezen feladatát csak akkor tudja ellátni, ha megvan hozzá a felkészültsége, szervezetsége, és rendelkezik a szükséges szellemi és anyagi eszközökkel.

A Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége elsősorng feladatának tekinti tehát a **szórványok összefogását, országos közösségeken való szervezetségét, európai keretek között pedig érdekeiknek képviseletét.** Működésében ez ötféle kapcsolódási rendszert jelent:

a) **A Szövetségén belül az országos szervezetek egymás közötti és a Szövetséghez kötődő kapcsolatai**

b) **A Szövetségének Magyarországhoz fűződő kapcsolatai**

c) **A Magyarországgal szomszédos államokban élő magyar kisebbségi szervezetekkel való kapcsolatai**

d) **A szórvány csoportok nem létezhetnek idegen testekként a befogadó országokban.** Ahhoz, hogy ismerjük és elismerjük magyar jellegűket, teljesítményük felmutatásával szükséges a politikai és társadalmi szervek folyamatos tájékoztatása, a velük való kapcsolatok ápolása.

e) **A Szövetség hasonló módon járjon el az Európai Unió illetékes szerveivel (Európa Tanács, Európai Parlament).**

f) **A Szövetségének mint szervezési és irányító központnak elidegeníthetetlen feladatokról képezi az országos tagszervezetek felé a folyamatos tájékoztatás, a tevékenységét képező tervek közös előkészítése és kivitelezése.**

A tagszervezetek úgyszintén feladatuknak tekintik a Szövetség folyamatos tájékoztatását, az elnökségtől önszűnést és támogatást.)

Mindkét irányban a kölcsönösség elve mérvadó. Ezen feladatkörök megszervezésre, egybehangolásra külön állandó vagy ideiglenes munkacsoportokra (Szakbizottságok, l. az Alapszabály 8. pontján) hivatoltak.

A nyugati szórványtömbök fennmaradását biztosító tényzők mind szellemi-kulturális, mind pedig anyagi tekintetben kellő felkészültséget igényelnek. Meg kell őrizni a szórvány magyar szervezetek és intézmények önállóságát, biztosítani kell életképességüket. Magyarországon, történetesen a mindenkori magyar kormány serepe és kisebbségpolitikája csakis a szórványtömbök önálló cselekvőképességeinek biztosítására irányulhat. Nem fogadható el a bármilyen módon megnyilvánuló, az önállóságot veszélyeztetető, „gyámokodási” szándékkal motivált beavatkozási kísérletek. Utóbbiak ugyanis fékezik a cselekvőkészséget,

Bécs, 2015. július

DEÁK ERNŐ

A NYEOMSZSZ 2015. szeptember 12-i Frankfurtban megtartott közgyűlésén ismertett tervszet.

Keresztény értelmiségiek kongresszusa

Ígazság, igazságosság, szabadság címmel tartotta X. országos kongresszusát a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége, szeptember 5-én, Budapesten. Az Országház Felsőházi termében Latorcai János, az Országgyűlés alelnöke köszöntötte a félvezers létszámában megjelenteket.

A kongresszus témaköréhez hozzászólt: Bábel Balázs reform. Horváth Attila docens, Fekecs Károly református püspök, Sutarski Konrad író, Ozsics Zsolt, a KESZ elnöke, Bárdonné dr. Budai Mónika, a Fővárosi Önkormányzat aljegyzője, Vezetl Tamás, a Miniszterelnökség helyettes államtitkara, Babály András püsbános, Kovács Sándor főesperes, Korhcz Tamás egyetemi tanár, a Magyar Nemzeti Tanács volt elnöke, és Csorba Gábor építész, a KESZ társelnöke.

„Az előadók többek között hanglyuozták a keresztény értékek meghatározó szerepét a demokráciában, az igazalom és az igazság párhuzamosságát, az igazalom és az igazság párhuzamosságát, a KESZ vállalását a társadalom lelki crejének megőrsítésében, a jog és erkölcs összefüggéseit a törvényalkotás tükrében, a mások segítségére irányuló tantúlan ércnyt, a szabadságsávg és a Szentlelők munkájának kapcsolatását, a migráció jelenségének magyarszági és európai hatásait, a nemzetiségi autonómia törekvéseket. A keresztény értelmiségiek kulturális tevékenységének legújabb eredménye a Kárpát-medencei népcentrák kiadása.

-ZSIRAÍ-

PÉTER RÓBERT

SZOMBAT

Szombat este. Bécs ötdik kerülete, épp hogy fejeztem a munkát. A környähán egész nap negyven fős horég volt, de sikerült egy kis mosakodással és egy dezodorált szalonképes állapotba hozni magam. Kélltem a meleg éjszákod és egy dolog jutott eszembe: Szabadság. De ez nem a franciák helyke *libertéje* vagy az amerikaiak büszke*freedomja* volt; nem, ez egészen más. Ezt a szabadságot csak a proletrók és a fogság-ból szabadult rabok érzik. Tehetetlen, toporgó szabadság ez, céltalan függeléek a Dienstplanban. Vacillálva kissé bár, úgy döntöttem felfedezem magamnak a bécsi éjszakát, immáron sokadszor.

I.

Karlzplatz: mondja a rézhangú asszony az U-bahn (metró) kocsiban. Kiszálltam, innen a Staatsoper felvettem az irányt, egyenesen Bécs szívébe, az óvárosba, a ringen belül. Elkövályogtam az opera mellett, aztán az Albertina felé, párhuzamosan haladtam a klasszicista építészeti vízszintes vonalaival, hogy mere, nem tudtam; mint egy részeg, vagy lidérc hűzödtem végig az ornamentikák alatt. A Belváros figyelve magamban megállapítottam: az osztrákoknak lehet, hogy idecsú van, de fantáziájuk semmiképp.

Valahol a Stephansdomnál járhattam, mert a lándsza alakú görkös torony már egészen nagyinak tűnt, jobbra egy bár, amiről már hallottam korábban. Fledermaus, vagyis denevér. Bódítóan hatalmas meggötékkel volt kirrua a helység neve, felepte, épp oly bódítóan és lilán egy denevér. Miért ne? Megkérdeztem a biztonságt, hogy mi zajlik ma bent? Nyajás hangon közölte velem, hogy klasszikus rock. Nemek, végre egy hely: Pink Floyd, Rolling Stones, Deep Purple. Tíz eurót fizettem beugrónak, jó vásár, gondoltam. Ahogy a leépüsn mentem le a földalati helységbe, ahol a tulajdonképpeni klub szorult helyet, nagyrossz utóérzésem lett, mellkashoz foglalt gyanakús került hatalmába. A biztonságs, túl udvarias volt, mint egy angol lord, ha veletlen nével kerülszembe. Az ember elvárnia egy tisztes kidobótól, hogy felszavahán ugasson, esetleg időnként fel-felpopozzon egy, az itálói megbátorodott tündésért. Ahova a kidobós betessékel, ott ne várj semmi jóra.

A hely maga hosszú verem, vörös bársony és damaszt, falakon tükör. A verem végében és a jobb első sarkában egy-egy bárpart foglalt helyet. A hátsó pultnál egy férfi vagy esetleg nő a kezével kalimpált a levegőbe, va-

Folytatása következik

Károly herceg olyat mondott Erdélyről, mint még senki

II. Erzsébet brit uralkodó fia ellene van annak, hogy megszűnjének a kisgazdaságok a Földön, ezért favorizálja ezeket erdélyi birtokain is.

Károly brit herceg szerint a társadalom évszázadokon át „a háttérbe kényszerítette a természetet és kiszákmányolja a környezetet”, „mindent elveszünk, de semmit nem adunk vissza”. A BBC Radio 4-nek adott interjújában mesélt erdélyi birtokairól, ahol fenntartja gazdálkodás folyik, szerinte Erdély lehet a kulcsa a bolygó megmentésének.

A biodiverzitást kellene a gazdálkodás középpontjába állítani, és meg kell őrizni a változatos környezetet az unokáinknak is. Nem szabad úgy gondolni a természetre, ami tőlünk külön, valahol létezik, és amit mi használunk, kizsákmányolunk” – fogalmazott.

Károly herceg arról is beszélt, hogy Erdélyben a

ANDI TELLER

DUBLIN A KÖBÖN

Kimentem a Westbahnhofra, hogy személyesen meggyőződjék arról, amit eddig csak a sajtóban, a TV-ben, vagyis a hírekben láttam-hallottam.

Hát itt közel sincs annyi migráns, mint Pesten a Közel-Keletin!

Persze, mert Magyarországot kötelezték, hogy egy bizonyos Dublin III. nevű egyezmény alapján addig tartogassa a menekülteket, amíg nem veszi őket nyilvántartásba.

Na, de miért nem regisztrálta őket Görögország, vagy Bulgária, ahol átjöttek, és amely országok szintén EU-s tagállamok. És mi miért nem toloncolhatjuk őket vissza?

Magyarszág tehetetlenül, eszköztenlenül, feltartóztató erő híján tart karokkal fogadja a bevándorlókat, a rendőrök pedig egyenruhás hostesséknk tesséklik be őket az országba.

Hogy melyik nagy okos találta ki ezt a Dublin III-at?

A Westbahnhof-on a Caritas, a Vörös Kereszt, a Máltai Szeretszolgálat és a Johannita rend alkalmazottai irányítják és szolgájják ki a menekülteket. Hol maradt ilyenkor a Floridsdorf-i muszlim egyesület, akiknek mesctejük van Bécs említtet kerületében, és feltételezem, hogy állami támogatást is kapnak?

A migránsok közül sokaknak olyan 200 eurós sportcipője van, amit 15 évvel ezelőtt, amikor amatőr maratont futott voltam, megirigyeltem volna. Rádadásul olyan hiper-szuper okostelefonnal láttam őket a kezükben, amilyen nekem nincs, persze mert nekem nincsenek is ilyen igényeim. De Ibrahim al

lőszínűleg tincént, bár ebből nem derül ki. A másik pultnál álló pincérrel remekül illett a hely nevéhez, hangulatahoz, mivel sem meglátni, sem meghallani nem akart. Sejtelmem szerint gót lehetett, mert punknak kissé kövér volt, és kőzudát, és egy dolog jutott eszembe: Szabadság. De ez nem a franciák helyke *libertéje* vagy az amerikaiak büszke*freedomja* volt; nem, ez egészen más. Ezt a szabadságot csak a proletrók és a fogság-ból szabadult rabok érzik. Tehetetlen, toporgó szabadság ez, céltalan függeléek a Dienstplanban. Vacillálva kissé bár, úgy döntöttem felfedezem magamnak a bécsi éjszakát, immáron sokadszor.

I.

A sarokban, rátámaszkodtam egy asztalra. Rágyújtottam, körülnéztem. Tőlem jobbra, három nőre emlekezett medve állt. Mindhárom hasonló ruhát viseltek, kis színes csillgő bársony esztélyi, mindegyikük vállán egy fehér műselyem szlag volt átköve, sikerült elolvanni az írást az egyikén. Miss Freedom – írta rajta. Szabadság kisasszony csuklótól tokáig teli volt varrua, különböző színés démonokkal. Festett vörös hajjáról csöpögött az izzadság, kezéből a sző. Balra, kővérkés negyven év körülí férfi, feltűrt gallérról, vászron inget visélt. Az arcán fojaskák, ami annyira nem lenne különös dolog (bár kétségellenül izléstelen), viszont az meg valahogy úgy nézett ki, mint aki bement a borhelyhoz és FerencJózsefes szakállt kért, de közben meggondolta magát, mégis inkább legyen Elvis.

A tömegben több hasonló alak. A nagyjából idősebb férfiakból, nőköb! verbuvált is a komédia, bizarr hatást nyújtott. Valahog nem fért össze a képp, hiányzott a mozaik egy darabja: mi köti össze Elvist és Miss Freedomot? Majd felvélvőtt a mozaik utolsó darabja, a legkisebb közös nevező, és a tömeg ordítja: “Personal, Personal, Personal Jesus”. Igen, úgy tűnik Bécsi kőválygásom során, belekadtam egy kihalóban lévő városi szubkultúrába: A Depeche Mode-fanok, az elteit idő és a jó izlés dacára még mindig tartják magukat. Olyan érzésem támadt, mint ami azoknak a tudósoknak lehetett, akik felfedeznek egy eddig értetlenül új törzset valahol az Amazonas dzsungelében. Elvezettel figyeyletem, mint Jane Goodall a csimpánzáit. És még az is kiderült, hogy a Depeche Mode-nak több száma is létezik.

Folytatása következik

gazdák ma is kézzel kaszálnak, egy vagy két tehent tarának, lőszekérrrel szállítják a tejet. Ezeket az ősi életformákat meg kell őrizni, integrált szemléletet kell alkalmazni, a kisgazdálkodó munkája pedig létfontosságú az éllemiszter-biztonság fenntartása szempontjából, nem kellene hagyni, hogy mindent a nagyvállalatok állítsanak elő – válaszolt a herceg a műsorvezető felvetésére, miszerint nem fenntarthatók ezek a „régimódi” praktikák.

A gazdálkodás agrár-ökölógiai megközelítése igenis fenntartható, ezért döntötöt úgy évekel ezelőt, hogy erdélyi birtokain ezt az irányt alkalmazza, és bebizonyosodott, hogy ezzel nagyon sok, a hosszú

A 43. Tokaji Írótábor

A Magyar Írószövetség észe alatt idén augusztus 12–14. között került megrendezésre az immár 43. Tokaji Írótábor. Kiválósított címe: *Nemzeti Kultúra és Mitosz a globális általánulás borszakában*. Ennek felvetését – noha valószínűleg nem volt szándékos – különösen időszerrévé teszi a terrorizmusról és a bevándorlókról való lépten-nyomon tapasztalható felelem. Talán nem is annyira a terrorizmus – ami Magyarország háli istennek még nem érhető tetten –, mint inkább a bevándorlás az, ami érzékenyen befolyóalhatja nemzeti identitásunk és kultúránk jövőjét.

A megnyitó beszédet a Tokaji Ferenc Gimnázium aulájában megrendezett első plenáris ülés követte. Ennek záró akkordjaként Mezey Katalin, Kossuth-és József Attila-díjas költő-író, felidezte a magyar irodalmi élet három kiválóását – Antall Istvánt, Barabás Zoltánt és Prágai Tamást –, akik már nem érhetek meg az idei Írótábor. Emlékkövét egyszeres néma felállással tisztelget a résztveők.

Este már a Paulay Ede színházban tartott előadást Nagy László költő születésének 90. évfordulója tiszteletére. *Búcskám és szivem kinyitva* címmel Nagy László és felesége Szécsi Margit műveit Lázár Balázs és Tallián Mariann színművészek tolmácsolták, majd a Sebő együttes zenéje követtek. Az első este a MDF külügyi miniszter-jelöltje, ezért felvettem vele a kapcsolatot. Régebről ismertem, még egy nemzetközi konferencián találkoztunk évekel korábban, és egy darabig tartottuk a kapcsolatot. Kiváncsi voltam, hogy mit szól majd diplomáciai elképzeléseimhez. Telefonon megbeszélünk egy találkozót. A közgazdasági tudományi egyetemen találkoztunk, ahol Jeszensky Géza akkoriban dolgozott. Elképzelésemet támogatta, de azt mondta, hogy a dolgot még másokkal, többek között Antall Józseffel is megbeszéli. Néhány hét elteltével „informált”, minden rendben volt, a leendő miniszterelnök is helyeselte a dolgot, így Gézával abban állapodtunk meg, hogy tanácsos rangban a bécsi magyar nagykövetségen kezdem a diplomáciai munkát. Jeszensky azzal bocsátott útra, hogy a lehető leghamarabb jelentkezem a külügyminisztérium személyzeti főosztályán,

Másnap, ha lehet még nagyobb volt a kánikula, ám a rekkenő hőség senkinek nem szegte kedvét. A második plenáris ülésen Pomogáts Béla elnököt, aki a

Mezey Balázs filozófiaprofeszor által felvetett kérdésre – van-e a magyarságnak olyan jellegzetes szava, amely tömören megjeleníti nemzeti kultúránk és hagyományainkat – hozászfólasában úgy vélte, ez a szó a *megmaradni* lehet. Ehhez én még hozzáteszem, nemcsak megmaradni kell, hanem folyamatosan változásban is megőrizni mindazt, ami magyar. Nyelvünket, kultúránkat egyaránt. Hogy ne legyen igaz a anak a jóslatnak, amely szerint 2060-ra a határon túli magyarok már nem fognak magyarul beszélni. Az írástudók felelőssége a közösségi értékérdek, a nemzeti mítosz fenntartása, hogy továbbra is, akár az idők végezeitig, magyarul maradhassunk meg magyarnak. A második plenáris ülést a nyelvészeti, a határon túli és a filozófiai munkacsoport ülései követték.

Ez után a városnéző (sinekét nélkülvé, gumikerekes) kisonvattal Tiszaladányba vonult át szinte mindenkí, s ott a Győri Elek Faluházban a 40 éve elhunyt Németh Lászlóról emlékezett meg az írótló idézett szövegekké Monostori Imre. Németh László *A mitosz em-lőim* című esszéjét Bezerédi Zoltán színművész olvastá fel. Az emléket házigazdája, Liszkei Ferenc polgármester mondott köszöntőt, s vendégül látta finom tokaji borral a meglepeteket. Este ismét a Tokaji Ferenc Gimnázium kollégiumának kertjében gyűlt össze a népes vendégsereg.

Itt mutattek be két határon túli, újságformátumú lapot, a Bécsi Naplót és a kolozvári Helikonot. A Bécsi Naplót Deák Ernő főszerkesztő és Schmidt (S. Csoma) János képviselik. Ismertették a lap történetét, valamint szölktek azokról a – elsősorban – anyagi nehézségekről, amelyekkel szinte minden a határaink túli, idegen környezetben megjelenő magyar nyelvű kiadvány szembesül. A hallgatóság sorabiaes szertőlöt lapszámok érthetően növelték a közönség arányát. Sokan most először hallották a Bécsi Napló hírét, s amint tapasztaltam, elismerésüket fejezték ki. Hoz-

záteszem, méltán. Remélhetőleg ez a jól sikerült ismeretek majd a magyarországi előfizetők számát is növelni fogja. A kolozvári Helikonot Karácsonyi Zolt főszerkesztő és Horváth Előd Benjámin képviselte, felolvasással ismertetvén kiadványaikat.

A két lap bemutatkozása után Mészár Tibor borász, az Ászok Borház igazgatója ötféle finomabbnál finomabb borral kínálta a vendégsereget, amivel nagy mértékben hozzájárult az amúgy is kiváló hangulat növeléséhez. Kisvártatva megszólalt Demeter József hegdejéje is, hogy a nótázás se maradjon el.

A harmadik és egyben utolsó nap plenáris ülésén Kodóbocz Gábor, az egri Agria folyóirat főszerkesztője elnökölt. Itt Horkay Hörcher Ferenc, Karácsonyi Zolt és Oláh János tartott előadást. Fekete György és Magyar Művészeti Akadémia elnöke szinten üdvözölte a tanácskozás résztvevőit. Zárszóként Balog Zoltán miniszter mondott beszédet.

Végül a nap és az írótábor záróakkordjaként került sor előfogatásra a Rákóczi Ferenc Általános Iskola aulájában. Szentmártoni János itt adta át a 43. Tokaji Írótábor Díját Karácsonyi Zoltnak, a Helikon folyóirat főszerkesztőjének kifejtett tevékenysége, valamint költői és irodalomtörténeti munkássága elismeréseként. Gyúszintén átadták a Nagyhordó díjakat is. Ezeket Szérenyi László irodalomtörténész, Csontos János, Kiss Benedek költők, illetve Vári Fabián László költő és műfordító, a kárpátaljai magyar irodalom jeles képviselője kapták. De Nagyhordó díjjal jutalmazták Sáray László is, aki a megelőző 42 évben volt az Írótábor főváradhatatlan szervezője. Őt az idén Papp Für János járaltta, aki az idei tábor elnökéként elismeréseméltó munkát végzett, amiért – azt hiszem – köszönetet érdemel mindenki részéről.

Mindenki elégedetten vehetett búcsút Tokajtól abban a reményben, hogy jövőre ugyanilyen sikeres, élvezetes lesz a 44. Írótábor is.

Könyvjövő

Budapesten, az ismert irodalmi hagyományokkal rendelkező Hadik Kávéházban, szeptember 15-én tartották a Canon és a Magyar Írószövetség Digitális Könyvnyomtatási Pályazata díjátadó rendezvényét.

Szalai István zselázog-igazgató a világszerte feljövőben lévő digitális könyvnyomtatási előnyöket bemutatva kijelentette, hogy ennek elterjedésével megszűnethető lesz a kiadók és szerzők réme; a remittenda. Szentmártoni János, a Magyar Írószövetség elnöke zárlatosan ismertette a nyertes könyvek szerzőit, tartalmát s kifejezte abbéli örömeit, hogy a pályázat keretében, többségében eddig ismeretlen alkotók értékes munkái juthattak nagyobb nyilvánosságához.

A pályázatra érkezett versek, novellák, regények, meseregények, és ismeretterjesztő művek közül tízet választott ki a zsűri, a nyomdatechnikai munkafázisok eredményeké szigorú bírálatával-értékelésével. A nyertes műveket 250 példányban nyomtatták ki. A Legszébb Könyvdíjat ezúttal egy fiatal szerző, Békéfi Dorka 10.32 című könyve kapta. Továbbá Halász Margit: Kalandozó klasszikusok, Köves József: Ki halgat meg egy villamos?, Légrady Mihály: Endorfin, Persovits József: Vándorvondások Magyarországon a 16. században, Révész Béla: Vonagló falvak, Sörös László: Bolygóutakon és csillagűrvényeken..., Tóth Imre: A kert, Veress Tamás: Vargabetű, Weiner Sennyci Tibor: Az elvesztett királyság című műve kerülhetett most e pályázat újttan forgalmába. Mintegy igazolni igyekezve, hogy a kortárs irodalom példányzámainak apadásá ellenére sem kell félrevenir a nyomtatott könyv jövőinek lélekhangjait az e-book-kal folytatott versenyben.

ZS. L.

Bányai Tamás

PERÉNYI JÁNOS

DIPLOMACIAI PÁLYÁN

1989-BEN ALÁNDÓAN A HÍRADÁSOKAT FIGYELTEK. Gyakran utaztunk Pestre tájékozódni, próbáltuk megérteni, hogy mi történik, mi van készülőben. Erreztük, hogy az érlelődő nagy változások életünkbe is hatással lesznek.

Az **1990-es VÁLTOZÁSOK UTÁN DIPLOMACIAI PÁLYÁRA LÉPHETTEM.** Tudni lehetett, hogy Jeszensky Géza a MDF külügyi miniszter-jelöltje, ezért felvettem vele a kapcsolatot. Régebről ismertem, még egy nemzetközi konferencián találkoztunk évekel korábban, és egy darabig tartottuk a kapcsolatot. Kiváncsi voltam, hogy mit szól majd diplomáciai elképzeléseimhez. Telefonon megbeszélünk egy találkozót. A közgazdasági tudományi egyetemen találkoztunk, ahol Jeszensky Géza akkoriban dolgozott. Elképzelésemet támogatta, de azt mondta, hogy a dolgot még másokkal, többek között Antall Józseffel is megbeszéli. Néhány hét elteltével „informált”, minden rendben volt, a leendő miniszterelnök is helyeselte a dolgot, így Gézával abban állapodtunk meg, hogy tanácsos rangban a bécsi magyar nagykövetségen kezdem a diplomáciai munkát. Jeszensky azzal bocsátott útra, hogy a lehető leghamarabb jelentkezem a külügyminisztérium személyzeti főosztályán,

A **KÖZVELEMÉNYJÓFÓRÁN SEMMIT NEM TUD** a külügyminisztérium és a magyar diplomácia működéséről, és még kevesebbet arról a sajátos légköről, ami a minisztériumban uralkodott, amikor Jeszensky Géza elfoglalta bársonyszékét. Az újdonsült diplomaták, néhány tucat fő, Antall József és Jeszensky Géza szükebb ismeretségi vagy baráti köre, történészek és irodalomkritikusok szintén elvesztek a régi apparátus tengerében, a régi kérdékre óriási túlsúlyban maradtak.

A **RÉGI KÉLVÉTESEK AZONBAN NEM ALKOTTAK HOMOGÉN TÖMBÖT,** és már nem a kommunista hatalomátvétel korának tipikus diplomatái voltak, mint például a Nagyvárdi Sörgyár kifutófújójából és segédmunkásából lett ENSZ-nagykövet és államtitkár.

Az **1960-as ÉVEKBEN** a magyar külügyi szolgálat lassan kezdett megszabadulni a szlámi külpolitika ideológiai kényszerzubbonyától és az igénytelenségétől. Az 1950-es évek elején még elképzelhetetlen lett volna olyan politikai feljegyzés, amelyben ne helyeztek volna el kötelező utalásokat a kizámkányólsásra, az imperialista elnyomásra stb. A régi beidegződésék legtöb-vébb az öltözöködesben és a mentalitásban maradtak fenn. 1990-ben még mindig feltűnt volt diplomatáink rossz öltözödése, a nem csak színében szürke öltönyök silánysága. Ekkor még utáványra a Vörös Október ruhagyárból lehetett ölcson óltönyt szerezni. A gyár eltűnt, de az ott gyártott öltönyöket még évekig hirdták.

A **KÉLVÉTESEK KÖZÜL SOKAN IMO-SOK VOLTAK** (így nevezték a Moszkvái Nemzetközi Kapcsolatok Intézetében – MGIMO – tanulókat), ezek közül kiemelkedett egy elcsapart, amelynek tagjai az MSZMP KB külügyi osztályra kerültek át.

A **RÉGI KÁRÉRESK KÖZÜL KÉTSÉGTENELN VOLTAK**, akik a polgári kormányokhoz lojális diplomatákk lettek, de a hangadók, akik „számítottak”, Horn Gyula és Kovács László alatt futottak be, és alig lepleztek megvétsüket az

munkájuk elvesztésétől. Ezt érzékletesen, az egyedi személyes történet keretén messze túlmutatdóan tanúsítja a bécsi magyar főkonzul egy mondata. En már a bécsi követségen dolgoztam, és a főkonzul azok közé a diplomaták közé tartozott, akiket Jeszensky külügyi miniszter nevesített vagy nyugdíjaztatott. A főkonzul, amikor utoljára beszélgettünk – ez 1990 novemberében volt –, azt mondta: „sokkal rosszabbra számítottunk”, majd hozzátette: „vijázatok a talpnyalokra”. Ez a mondat ritka élességgel mutat rá a rendszerváltozás politikai és morális ellentmondásaira.

A **KOMMUNISTA MÉLT MŪVEN BELEVÖNDÓT** a magyar társadalomba, a felelősségre vonás, az átvilágítás, egyzólvá mindaz, amiről az elmúlt évtizedekben szólt a közbeszéd, elmaradt, az érdekek és a hálózat ellenállása oly erős volt, hogy eleve kizárta a gyökeres változókra”. Így érthető, hogy az Antall- és az első Orbán-kormány idején a külügyminisztérium felső vezetésében és a nagykövetek között rengeteg olyan ember volt, akik már 1990 előtt a minisztériumban dolgoztak. Nem volt ez másképp a kultúra vagy a média világában sem.

A **KÖZVELEMÉNYJÓFÓRÁN SEMMIT NEM TUD** a külügyminisztérium és a magyar diplomácia működéséről, és még kevesebbet arról a sajátos légköről, ami a minisztériumban uralkodott, amikor Jeszensky Géza elfoglalta bársonyszékét. Az újdonsült diplomaták, néhány tucat fő, Antall József és Jeszensky Géza szükebb ismeretségi vagy baráti köre, történészek és irodalomkritikusok szintén elvesztek a régi apparátus tengerében, a régi kérdékre óriási túlsúlyban maradtak.

A **RÉGI KÉLVÉTESEK AZONBAN NEM ALKOTTAK HOMOGÉN TÖMBÖT,** és már nem a kommunista hatalomátvétel korának tipikus diplomatái voltak, mint például a Nagyvárdi Sörgyár kifutófújójából és segédmunkásából lett ENSZ-nagykövet és államtitkár.

Az **1960-as ÉVEKBEN** a magyar külügyi szolgálat lassan kezdett megszabadulni a szlámi külpolitika ideológiai kényszerzubbonyától és az igénytelenségétől. Az 1950-es évek elején még elképzelhetetlen lett volna olyan politikai feljegyzés, amelyben ne helyeztek volna el kötelező utalásokat a kizámkányólsásra, az imperialista elnyomásra stb. A régi beidegződésék legtöb-vébb az öltözöködesben és a mentalitásban maradtak fenn. 1990-ben még mindig feltűnt volt diplomatáink rossz öltözödése, a nem csak színében szürke öltönyök silánysága. Ekkor még utáványra a Vörös Október ruhagyárból lehetett ölcson óltönyt szerezni. A gyár eltűnt, de az ott gyártott öltönyöket még évekig hirdták.

A **RÉGI KÁRÉRESK KÖZÜL KÉTSÉGTENELN VOLTAK**, akik a polgári kormányokhoz lojális diplomatákk lettek, de a hangadók, akik „számítottak”, Horn Gyula és Kovács László alatt futottak be, és alig lepleztek megvétsüket az

újdonsült diplomatákkal szemben, magukat profiknak tartották, szakembereknek. Velük az volt a tapasztalat, hogy valóban megvolt bennük a szakértelem, amelynek jelentőségét azonban elújtózták. Akár hány-sor beszélgettem velük, mindig az volt az érzésem, hogy nem ósztáink.

EZEK A DIPLOMÁTÁK ÉZ HANGZÖRTETTÁK, hogy a rendszerváltozás után méltatlanul mellőzték őket, ami egyébként nem volt igaz. Meggyőződésük szerint diplomáciailag őők kiszítették elő a magyar külpolitika nyugati fordulatát, ami bizonyos megszorításokkal igaz is volt. Sokukból azonban hiányzott a nemzeti elkötelezettség. Az 1980-as években, amikor a magyar diplomácia mozgásteret megnőt, úgyesen lavrozták, és alkalmazkodtak az adott helyzethez. Etoszuk a mindennél előbbre való, felszítást szakértelem volt. Ezekre a kollegákra tökéletesen ráültek Bánffy Miklós egykori külügyminiszter szavai, amelyekkel emlékirataiban jellemezte a két világháború közötti külügyminisztérium régi k.u.k.-diplomátáit, élőkön Kánya Kálmánnal, aki, kitűnt, de éppen olyan jó volna, ha nem Magyarorszá, de mondjuk Japán külügyére volna”.

1990-BEN, RÖGTÖN A PARLAMENTI VÁLTOZÁSOK UTÁN, de még az új kormány megalakulása előtt a külügyminisztériumban állomásgyűlést tartottak. Itt mindenkinek felajánlották, hogy ha igénye van rá, káderlapját belátása szerint lehet retusálni, például azért, hogy ki ne derüljön valakinre a munkásri múltja. Ilyen körülmények között nem lehet azon csodálkozni, hogy 1990 után a magyar külügyminisztériumban a bizalmatlanság légköre uralkodott, ami nagy károkat okozott diplomáciainknak. A felelőség ezért egyértelműen a régi rendszert terheli, hiába állítják régi külügyesek, hogy a rendszerváltozások a minisztériumban megjelent MDF-„kommisszárók” olyan légkört teremtettek, ami utoljára a Rákosi-korszakban volt (lásd Kázmér Zsigmond: *Excellencián innen és túl*).

A **HELYEZEK CSAK NAGYON LASSAN VÁLTOZOTT.** A második Orbán-kormány idején a minisztérium felső vezetésében, belevérva a felelőségi vezetőit szinten, már alig akad régti ember, a nagykövetek körében viszont még bőven. 2011-ben, tehát a változások 21. évében még mindig a kommunista múlt kísértette a külügyminisztériumot. Ekkor egy vizsgálat beazonosított hét egykori szigorian titkos elhárítótszét (szt-tisztet), akiket azonnal elbocsátottak. Tegyük rögton hozzá, csak hetet – valószínűleg több volt. Ez megint a rendszerváltozás felel-mátságára vezetethető vissza. Szinte lehetetlen, hogy 1990 és 2006 között vígan leselejtették és megsemmisítették az szt-tisztekkal kapcsolatos anyagok 70 százalékát. Mindez egy bizonyos Császárr Józsefné vezetésével történt, egy olyan személyével tehát, aki a pártállami diktatúrában évtizedeken keresztül a békély személyzeti osztályának volt a vezetője.

Néhány mondat erejébe említsék kell tennem az 1980-90-es évek politikai éljéhez tartozó diplomaták rಂಬólbó tevékenységéről. Számos esetről van tudomásom, mikor ezek a diplomaták tudatosan szabotálták a pol-

gári kormányok külpolitikáját. „Saját véleményként” elhintették, hogy az Antall- és később az Orbán-kormány nacionalizmus konfliktusközpont gerjeszthet Magyarország és szomszédjái között. Ezért párhuzamosan a baliberalisnak mondott budapesti értelmiségi más hangsúlyokkal, de nagyjából ugyan ezt mondta a Budapestre akkreditált diplomatáknak, illetve ezt közvettette a nyugati média felé.

A **RENDSZERVÁLTOZÁS KÖZVELEMÉNY MEGELŐZÉSE** ÉVBEN, de még 1989 nyarán is a külügyminisztérium vezetői meg voltak arról győződve, hogy a Nyugat a stabilitás és a status quo fenntartása érdekében igazából nem óhajtja a rendszerváltozást, nem kérdőjelezi meg az MSZMP vezető szerepét. Ezt állapította meg például Szokai Imre, aki akkor az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője volt, a párvetésének készített mellekaanyagban. Szokai később, a külügyminisztérium helyettes államtitkáráként azok közé tartozott, akik az antallí külpolitika lejárataján fáradoztak.

A **RÉGI KÉLVŐI GYŐRÉK ÉVES TUDJANUS SZABOTÁZSVETÉLYSÉGE**t nehéz dokumentálni, ami következett az alkalmazott módszerekből. Saját pályafutásom során azonban erre számos közvetett bizonyítékot gyűjtöttem. Valami 1991-ben megkértek, hogy vizsgáljam meg a

Hentz Géza államtitkárnak, a Határon Túli Magyarok Hivatala elnökének ausztriai látogatását. A programban szerepelt egy látogatás az osztrák külügyminisztériumban, ahol Entz találkozott az emberi és kisebbségi jogok kérdésért felügyelő Türk nagykövettel. A tárgyalás után Türk félrevont azzal, hogy valامت szeretne közölni velem. Elmondta, hogy a közélműtlmban Ausztria ENSZ-nagykövete volt. Nem emlékszem már, melyik a kisebbségi kérdéssel foglalkozó albizottság elmltetle, de az volt a lényeg, hogy az ülés előtt néhány nagykövet, a dán, a magyar, az osztrák és a német a napirenddel kapcsolatban egyeztetett, sőt néha a felszólalások időzítéséről és tartalmáról is meggyeztek. Türk elmondása szerint a magyar nagykövettel szokásos módon egyeztettek és meggyeztek. Ezek után a köllégük legnagyobb meglepetésére a magyar diplomaa felszólalásában homlokegyenest most mondtak, alapvetően egy provokatív, „nacionalista” felszólalást tett. Ha jóindulatúan értelmezzük az esetet, azt mondanhatjuk, hogy az antallí nemzetpolitikának megfelelni akaró diplomatá túlbuzgóságáról van szó.

Megemlítetk én ENEL SOKAK EGYÉRTÉLMŪNY ESÉTET, ami röviddel az után történt, hogy kivezettek az Európa Tanács melletti állandó képviselőnek. Az esetről való megemlékezés a jóvő történészei számára adalék a rendszerváltozás éveinek magyar diplomácia történetéhez, még akkor is, ha az emlékirat mindig megbízhatatlan forrásnak számítot. Új pozíciómomban eleinte nehezen tájékozódtam, alig ismertem ki magam a bilaterális diplomáciától nagyon különböző multilaterális közegben. Amúgy is akkor még csekély diplomáciai tapasztalattal rendelkezttem. Számunkra fontos napi-rendi pont volt a miniszteri bizottság ülésén, az Európa új ifjúsági központja leendő székhelyéről.

Szent István-díj Kiss Melittának

Őszinte elismeréssel és köszönettel tartoznak az Almalapító Szent István Érdemrend és Díj Kuratóriumának az évi döntéscéért azok, akik Kiss Melitta életútját, sorsát ismerik, vele emberi és munkakapcsolatban álltak. Melittát 2003 elején ismertem meg a **Magyar Örökség-díj Bizottságban**. Akkor vette át a stafétát elődőtétől. Azóta – immár tizenhárom esztendeje – a **Magyar Örökség és Európa Egyesület, s a Bizottság titkáráként**, Kiss Melitta a negyedvenként tartott Magyar Örökség-díjátadó ünnepségeket lelke; szorgos előkészítő-szervezője. A honi civil társadalomban immár legjelentősebb kitüntetéséncé értékét a kitüntetett személyek és közösségek, intézmények adják. A ***Magyar Örökség kitüntető cím***, amely nemzetünk korábban mellőztött, kiemelkedő alkotóinak, személyiségeinek erkölcsi elismerése, sokan az ún. ***Ezüstköznyven regisztrált, beérkezett állampolgári javaslatok alapján ürthető oda***. Fölmerethetlen ügyintézőí és lebonlyótló munkájával jár a döntések előkészítése, amelyet Melitta jórcsét társadalmi munkában, a munkahelyén, az említtet jórcsétáirban elvégezte – gyakorlatilag hibátlanul. A bizottsági ülések, majd a díjátadó ünnepségek szervezési és pénzügyi feladatainak zóme a ***titkárra hárul***, ami nem vágyódik a pódiumra. A **“Magyarság Láthatatlan Szellemi Múzeumának” csöndös őre** akar maradni. Az **ARANYKÖNYV-ben** bejegyeztek zömét megismergete, sorsukat figyelemmel kíséri. Egy 2013-ban hozzárt írt lebelevén így vallott arról: *“megkértem Juhász Juditot, hogy a köszöneteknél ne esse ki a nevemet, mert nem akarok “kiállni”. Született szürke eméniás vagyok... Megfogadtam napugyam szavát: “sose törekedj az első sorba, de mindig ott légy a másodikban.” Egy világhírű – bár rthón alig ismert - Nobel-díjra többször is javasolt ügykutaó*

mellett dolgoztam egészen mostanáig, 38 éven át. 8 éven keresztül úgy tóltam Amerikában évenente fél évet Palkovits prof., hogy naprakészt úgy itthoni dolgáival, a kínról küldözgetet pályázatokot úgy merete meg, hogy nem is látta, mit adok be. Rajja kívül tudtommal senki nem tudott ilyen távolságból hazai kuttatócsoportot vezetni, s akkor még nem volt fax, internet, e-mail, csak a heti egy telefon és posta.”

Az 1947. október 12-én Somogyban, Kisberkiben született Kiss Melitta természetes intelligenciáját, tudását – a budapesti Szent László Gimnáziumi érettségij után– informatikai szak-tanfolyamokon, és munkahelyein, a Péterfy Sándor utcai körházban, a Múszaki Egyetem Továbbképző intézetében, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Anatómiai Intézetében fejlesztette, gyarapította.

Sokrétű, alapos előkészítő-szervező és szakmai munkáját odaadó hűséggel, megbízhatóan végezte mindenütt. Helyütt, nemcsak a Magyar Örökség-díj Bizottságában, a munkahelyén, az említett Palkovits Miklós professzor asszisztenscéként, de korábban is, amikor pl. Czeizel Endre néhány könyvét szerkesztette, gépelte, kiadásra előkészítette. Eredményeket ért el térképeivel is. “A Székelyföld gyógyvizei és borvízforrásai” 2003-ban a “Szép Magyar Térkép” elismerésben részesült. Neki köszönhető pl. a Házsongárdi és a Kerepesi temető térképe, a Csíksomlyói zarándoktérkép és a “Magyar Örökség a Farkasréti temetőben” c. hasznos kalauz. A **teremtő szolgálat, a keresztény szolidaritás, a csekély szerelati hatorta át életének általán ismert másfél évtizedet is.** Ezért bántott váratlan elbocsátása 2013-ban az említett egyetemi intézetről, amiről idézett lebelevén csak annyit írta: *“Az állásom elvesztése miatt befejeztem a csángó programot (10 évig ta-*

nítottam a főukat, legtovább Krisztánt), nincs több erdejű, csángóföldi, kárpátaljai út (az utóbbi amúgy is kiesne, mert ahhoz útével kell, az meg nincs). Még nem tudom, hol fogok lakni júliustól, ill. hogy tudom-e folytatni a díjátadások szervezését.” Magam is – egykori közítségviselőként, hajdani hivatalvezetőként – állítom: Kiss Melitta sokrétű, áldozatos közszolgálatra különleges teljesítmény. A térség első autonóm civil szervezete – az 1980 óta működő Bethlen Gábor Alapítvány –, 2013-ban Telekí Pál érdeméremmel jutalmazta nemzetszolgálatát.

Ami pedig a “csángó programot” illeti, abba Melittát Bójte Csaba atya magával ragadó gyermekmentő-nevelő hivatása vonzotta. Ágáia lett a Dévai Szent Ferenc Alapítványnak. A szovátai Gyermekmentő intézményből 2002-2004 között három széckelyföldi testvér (a kibédi Orbán Ernő, Mária és Kinga) támogatását vállalta keresztzfűlő minőségben. 2004-től három moldvai csángó (pusztina) testvér: /Kovács Krisztián (sz. 1991), Kovács Gábor (sz. 1993), Kovács György (sz. 1996) / rendszeres segítözésével, magyarországi tanítatásával folytatta önkéntes nevelőmájai küldetését. Az ő jóvóltábol tanulthatta a kárpátaljai Bacsí János (1988, Visk) is a Zeneakadémia klasszikus zongora szakán. Neki köszönhető, hogy tíz éven át nevelt fia, Kovács Krisztián júniusban a Zeneakadémiai diplomát szerzett. Kiss Melitta – Isten segítségével-, szeretettel pótolta az érzelmi úrt, amit ifjú anyaként, holtan született kislányának hiánya teremtett számára. Sorrolhatnám még hosszan érdemeit, ám e helyett befejeztém Szent Pált idéztem: *“...e láthatókra nézzünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig válok, a láthatatlanok pedig örökkévalók” (2 Kor.4:18).*

Bakos István

Zsrai László

Korrajz
<i>A rakodópárt alsó kövén ülni, sajnos, nem kedvem, sem időm. Múltam sincs már és jelenem sincs, csak álmokul áltaó jövőm, hiszen a köllök szobrál, a madarak ugyanígy lepszéktjták, mint a poltisoköket meg a tudósokét. Ki vezető olvas, ma egyre ritkább. Az emberek keresnek inkább egy beálmás zsoekét, s elég nekem, hogy a szerencse titkál remélhetik. Leiki boldogság? Ugyan! Csak legyintenek. Luxusvilla, autó, aranyal virágöz telek, s örvénybe merülő lekintetek.</i>

Bakos István

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Zsrai László, a Magyar Örökség díj bírója

Ímél és szpré között is van hely(esírás)

„Nem a nyelvünk romlik, hanem az igényességünk, ami a nyelvhasználaton keresztül válik láthatóvá.” Amit Prószéky Gábor a „Hetvi Válasz”-nak olyan finoman fogalmazott meg, leegyszerűsítve annyit jelent hogy: Jó a magyar nyelv, de rosszul használjuk.

Prószéky Gábor a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Nyelvi Osztálykőzi Állandó Bizottságának elnökeként tizenkét évi munkát szerezett, hogy a napokban meg tudjon jelenni a magyar helyesírás szabályainak 12. kiadása. Ezt az Akadémiai Kiadó által pénzelte, amelynek tulajdonosa 26 szízalékban az MTA, 74 szízalékban a holland Wolters Kluwer társaság. Ez annyiból fontos, hogy nem állami kiadvány.

A 12. kiadás 30 évvel az előző után jelent meg. Hogy 1984 óta mi minden változott a világban – mindenki el tudja képzelni: személyes szamológép, mobiltelefon, rendszerváltás, internet…

A magyar nyelvű újságok, magazinok terjedelmes cikkekben foglalkoztak az új szabályokkal. A „Magyar Nemzet” öt kérdés is feltett a kötetet bemutató nyelvésznek. Érdeemes ezeket és a válaszokat szó szerint idézni:

Nagyon jó, hogy végre megszabadultunk az UEFA-bajnok ligája és a férfivízilabda-világbajnokság típusú írásmódoktól a sportújságírásban bevett formulák (UEFA Bajnokok Ligája, Férfi vízilabda-világbajnokság) javára, de nem érezték-e úgy a munka során, hogy a brutális szaknyelvi autonómia túlzó?

Keszler Borbála: Ami a szaknyelvi szavakat illeti, ott nagyon sok haladás történt. A tizenegyes kiadás óta nagyon sok szaknyelvi szóár jelent meg. Amikor a szakszótárak készültek, akkor minden alkalommal a szakszótárak készítőivel konzultált a próbált nyelv-egyesítési a szakszavak és egyéb szavak írásmódját. Sok időt telt el azóta, fejlődött a tudomány is, keletkeztek olyan kifejezések, amelyeket nem is tudtunk összeszédni. Ezért is tettünk ilyen megjegyzéseket a könyvbe, hogy „néha”, „lehet”. Megmondom ösztönit, hogy mivel van még nagy problémám: hogy néhány helyen az elkerülést alkalmazzuk, például az állat- és növényneveknél. Kimondottan ki hagyunk ilyeneket, hogy sárgarigó és fekete rigó, mert a gyerek számára mind a két jelzős szerkezet, az állattanosok viszont a sárgarigót egybeírják, a fekete rigót külön, mivelhogy a sárgarigó nem is rigó. A növénytanosok a lilakacso egybeírják, a fehér akácot külön, mert utóbbi akác, előbbi nem. Ez probléma. Szégyelljük, de nem akasztottuk a tanárok és a diákok nyakába.

Nem tartják-e a közoktatásban folyó nyelvtanulási csodájének, hogy ennyi változat és írásmód terjedt el egyes szavakból vagy például a keltezés írásmódjából?

Sipos Imre: Nem látok szoros összefüggést. *Mi lesz a bőveltekemnye annak, hogy ennyiféle helyes írásmód lesz? Nem jönnek létre ezekféle torzszülött szóalakok, amelyeket a konkrezekia mi-ált majd hamarosan színtén engedni kell?*

Prószéky Gábor: Szellemében is a szabályzat. *Miért reagál egy-egy nyelvtárváló változásra ilyen neküzélesen a nyelv – pl.: árbcok, bíra?*

Keszler Borbála: Azért reagáltunk ilyen lassan, mert volt egy ilyen belső szabály, hogy ha valami nem az írása megváltozik, akkor az már új kiadás tesz szükségessé. Ha meg új kiadás, akkor sok minden mást is meg kell változtatni. Meg kellett várni a tízenkettedik kiadást, hogy változtatassunk. *Mi lesz a számítógépes helyesírás-ellenőrző programokkal? Mikor és hogyan állhatnak át ezek?*

Prószéky Gábor: Nincs olyan változás, amit ne lehetne algoritmizálni, de erre nincs ráhatásunk.

És mire van? Háááááááát… Az erdélyi „Szabadság” cikkirójának az „Édes, ékes apanyelvünk” című humoreszk jutott eszébe: „Egyes számban kő a kő, többes számban kövek/ nőnek nők a többese, helytelen a nővek./Többesben a tő nem tők, szabatosan tövek/ amint hogy a cső nem csők, magyar földön kezdés”. És ő is inkább kérdezett, még hozzá Fazakas Emese nyelvész, a Babes–Bolyai Tudományegyetem (BUTE) Bölcsészudományi Karának dékánhelyettesét. Sajnos, a válasz nem túl sokatmondó, mert csak felsorolja a szerzők tevékenységét.

Dehát akkor mi az új. Példa van elég tessék: Ed-dig azt kellett (volna) írni, hogy „dühvel”, ezentúl „elfogadható a dühhél alak is”. Ha valaki eddig csak „kacsingtatót”, a jövőben „kacsingtathar” is. „Ésszeri” nem lesz többé „észszerű”, egy bizonyos mozi vagy éterterm Mozi vagy Éterterm lesz. És ha barátom hibázik, a hibát megtalálom Pali-nál, nem Palinál.

Persze ezzel nem merül ki a változások listája. Az Origo nevű online-médiúm így foglalt össze néhány fontos szabályt:

- Az ingadozó kiejtésű h végű szavak -val, -vel és -vá-, -vé ragos alakjait ezentül kétféleképpen lehet írni.
- Nem kötelező az elseje, elsejei szóalakok származéjas írásakor a j-t kiírni.
- Megengedőbb a szabályzat a három szóból álló, hat szótagnál hosszabb szavak kötőjelezésével és a bizottságok, rendezvények nevének írásával kapcsolatban is.

BÉCSI NAPLÓ

Az emberi értékek jelentősége a katonák életében

Prof. dr. Harai Dénes mind a katonai, mind a katonai szférán kívül, mint a katonai antropológia kutatója vált ismertté az elmúlt években. A szerző legújabb munkája „A katonai antropológiája” összegzi az elmúlt évtizedekben végzett kutatásainak eredményeit. Mesterien találja meg az egyensúlyt a szakkönyv és a széles ismereteket adó, olvashányos kézikönyv között. Hogy ez mennyire így van, jelzi, hogy a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának professzora és volt dékánja az egyik találkozásunk alkalmaival örömmel idézett Harai tanár úr könyvéből, jól lehet az illető nem a katonai szektorban tevékenykedik. Ez nyilván a tárgyalt területek okán van így, hiszen a könyv bővelkedik olyan, a katonai élet kapcsán megjelenő kérdésekkel, értékrrel, értékviságok vizsgálataival. Ez nyilván a tárgyalat működtetésén minden emberi élet értinének. Ugyanakkor a katonai pályán tevékenykedők számára specifikus munkáról van szó, hiszen a kötet a hadviselés történelmére felfűzve, az egyes korszakokra jellemző nagy etikai kérdések felvetésével, a honvédelemmel, a háborúval kapcsolatos problémákat elemzi. Mindez úgy teszi, hogy nem szolgáló módon elméli a történelem eseményeit, hanem azt kommentálja, és értékelőenl rendet mutat. Az egész mű központjában az ember áll, akit a szerző a katonai életen és a fegyveres konfliktusok borzalmain keresztül ábrázol, rámutatva azokra az örök értékekre, amelyek koroktól és körülményektől függetlenek.

A kötet sajátossága, hogy pedagógiai, pszichológiai aspektusból mutatja be a 20. századi katonát, a hadsereget, a tisztképzést és a háborúikat. Vizsgálja a modern hadviselésben jelen lévő archaismusokat. Az értékek között jelen vannak a keresztény értékek, és a katonai értékeknek a legszűkebb köre (a bajtársasság, a hűség, a hazaszeretet, a kötelességfelajásítás és a feygyelem). A kötet a centenáriúm alkalmából több fejezetben tiszteleg az első Nagy Háború katonái, katonahősöi előtt, hangsúlyozva, hogy a katonahős olyan értékek gyűjtőpontja, amelyre napjaink társadalmának is szüksége van.

A könyv tizenegy fejezetben tárgyalja a katonai antropológia legfontosabb kérdéseit. A jól strukturált munka fejezetei logikus alfejezetekre oszlanak. Sokat segít, hogy Harai a könyv bevezetőjében tisztáz néhány olyan alapfogalmat, amelyek a katonaelethez, a hadsereg történetéhez vagy a fegyveres küzdelemhez tartoznak. Így azok is, akik nem a honvédség keretein belül szocializálódtak tisztába kerülnek a legfontosabb alapfogalmakkal. A könyv első fejezetében történelmi és irodalmi példákon keresztül közelíti meg a katonalét legfontosabb aspektusait. Ez a fejezet több magyar katonahősné is emléket állít. A második fejezet, bár az egyik legrovidebb, de mégis talán a könyv egyik leg-érdekesebb része. Itt tárgyalja a szerző a napjaink emberét is foglalkoztató kérdést: mi a kapcsolat a katonra és az állam között. A volt szocialista országokban élő rossz beidegződés mellett, érdemes az itt bemutatott helyes katonajellemvonásokat is tanulmányozni.

Az állam és az állami szolgálatban álló katonra közötti helyes kapcsolat kialakításához és ennek a társadalom felé való helyes kommunikációjához tartalmaz fontos alapelveket a fejezet.

- Az állam és az állami szolgálatban álló katonra közötti helyes kapcsolat kialakításához és ennek a társadalom felé való helyes kommunikációjához tartalmaz fontos alapelveket a fejezet.

Harai tanár úr új köteté méltó folytatása eddigi munkásságának, hasznos olvasmány nemcsak a hdi, a nevelés, hanem a humán tudományok kedvelője számára is.

Harai Dénes: *A katonai antropológiája. Budapest, 2014, 281 old. + képek*

Dr. ÚJHÁZI LŐRÁND

NAPLÓTÖREDÉK

Délután. „Anyám neten chattel testvéreimmel, miközben hajnalyírásra készülök. Előtte medítálok. Negyed óra alatt lenyírja hajam. Szép kis frizurám lett. Am ahogy rendbe hozom magam, ahelyett hogy nőznék, írni kezdek. Még mindig a múlt hét jár a fejemben. Az írást öt perc után abbahagyom. Kicsit elmélázom. Olvasok. De még öt percig se bír om. Én is netezek, zenét hallgatok. Közben az jár a fejemben, hogy meg kéne már nősulni. Rossz egyedül. Romantikus vagyok. S azért, hogy nincs barátóm, az anyámat vonom felelősségre. Nem ártana egy kicsit elbeszélgetni vele – gondolom, de meglek, hogy annak csak veszekedés lenne a vége. Szép kis helyzet. Harcímecvés vagyok s úgy kívánom a nőt, mint az európai ember Szaharában a vizet. Megmérém a vérnyomásomat: 145. Ez nálam jó.

Este. „Tele vagyok tervekkel. Ifjúsgági művészfilmeket nézek a neten s gondolataim nagyon kavartak. Ha a hűtőből előveszek egy sört s megiszom. Igaz, hogy anyámé, de úgyse veszi észre. Rájöttem, hogy felöntök egyet, aki azt csinál, amit akar. Ezekből a lázongó ifjúsgági filmekből is kinöttem. Apám nemzedéke halott. Valami megmagyarázhatatlan köl-tői gondolat jár a fejemben. Ha most látna? Lefekszem. Hamar el is alszom.

Pénk. Nyolc óra körül ébredt. Hogy megtörtén-ték a delelőtői események, le is írja:
„Egyik ismerőstinktől cd beszerzését bonyolítottuk le. Rengeteg téma van a fejemben. Egyiket-másit-ka-ta hozza is látam leírni. De nem nagyon ment. Tulajdonképpen hamar elszaladt a delelőt; ma már sokkal jobban érzem magam, mint tegnap. Anyám

Sanyik:

- Nem változott az a szabály, amely szerint a toladalekölás következőében egymás mellé kerülő három azonos mássalhangzó kettőtőlztöt beütő egyezőből (például orral), tulajdonnevek esetében azonban már nem lesz érvényesíthető (Marian-nal, Tallinn-nak).

Prószéky Gábor szerint a szokínecs bővülése és az élő nyelv egy változatának az írott nyelvben való megjelenése miatt nem kevesebb mint nyolcezer új szót vettek fel. „Nem a szabályrendszer változott, hanem reneteg olyan új szó van, amelyek kapcsán egyes szabályoknak a súlya felerősödik, például az idegen szavak írásában”, mondta az „InfoRádió”-nak. Ez utóbbi időben ugyanis „megjelent az élő nyelvnek egy írott változata, ami nem azonos az eddigi írott nyelvvel. Ez egy leegyszerűsített, gyorsított nyelv.” Anyira leegyszerűsített, hogy a mindenki által ismert spray mostantól szpré is lehet. (Csak a biztonság kedvéért leírjuk: Nem a Spree nevű berlini folyórol van szó.)
Prószéky felhívja a figyelmet az okostelefonon elérhető helyesírási programokra, hogy figyelmeztessen: A helyesírási programoknak inkább az a feladatuk, hogy aláhúzzanak minden olyat, ahol ók gyanakszanak, és én, az okos, a helyes ismerettel rendelkező felhasználó eldöntöm, hogy valóban van-e probléma.”

Demeter Zsuzsa az „Erdélyi Napló”-ban pontosan rámutat a problémákra: „Régóta írjuk meg, ideje lecserélni a *Magyar helyesírás szabályainak* 11. kiadását, az elmúlt húsz évben sokat változott a világ, rengeteg olyan szó került be a magyar nyelvbe, amelyeknek helyesírása - szabály hiányában - igencsak ingadozot. Magyarán mindenki úgy írta, ahogy jólesett.” Nemcsak e-mail, email és ímel között lehetett eddig választani (sokak idegeit az ímél nem ki-méli) – számtalanszor találkoznuk olyan esetekkel, amelyek szerint az emberek többsége fitty hény a Magyar Tudományos Akadémia szabályaira, s csak azért is azt írta, hogy nyitvatartás (még akkor is, ha a Word automatikusan kijavítja az egybeírt alakot).”
Demeter Zsuzsa tovább: „S ember legyen a talpán, aki el tudott igazodni a magyar nyelv szótagszámláló szabályán (hat szótagnál hosszabb, három szóból álló összetétel esetében kötőjellel írjuk a szót, de a szótagokba csak a képzőket számoljuk, a jeleket és a ragokat nem), nem beszélve az ominózus mozgásbátyról, amelynek alszabályait még elolvassni is megérteni is fáradságos műveletnek tűnhet, nem hogy alkalmazni.”

Aki, mint az alulírott, nyolcévés korában hagyta el Magyarországot, az utóbbi mondatot csak aláírni tudja – ha talán nem is érti pontosan, miről van szó.

200 év távlatából

Mosonyi Mihály (Boldogasszonyfalva, 1815. IX. 2. – Pest, 1870. X. 31.)

Méltatlanul mellőzött és csaknem elfeledett zeneszerzőnk, Mosonyi Mihály 200 év születés- a nyugat-magyarországi Boldogasszonyfalván /ma: Fraucnkirchen, Burgenland/ Liszt és Erkel mellett a magyar romantikus műzene megalapítója, Kodály Zoltán előtt a magyar-ság legátfogóbb terví zenei nevelője volt.

A tizenegy gyermek közül ő volt a harmadik a szegény szürszáros családjában. Már gyermekkorában megmutatkozott zenei tehetsége. Autodidakta módon, „amúgy paraszt módra” több fűvös hangszeren megtanult, ügyesen orgonált, s tíz-tizenkét évesen többször helyettesítte a kántort vezető főfőfaluja monumentális barokk búcsújáró templomában. Éreztve elhivatottságát a zenei pálya íránt, kántortanítónak készült. Mosonyimagyaróvára került sekrestyésnek, majd a pozsonyi tanítóképzőben tanult, itt ismerkedett meg a zeneirodalom nagy mestermű-veivel. Szülei nem tudták támogatni, így újság-kihirdást, szépirás-tanítást, kottamásolást vállalt, majd nyomdai betűszedőként dolgozott, s hamarosan házitanító és zenemester lett Pejachevich gróf rétfalui kastélyában. Itt szület-tek meg első kompozíciói, a négy vonósngyves, a C-dúr mis; s itt vált kiváló zongoristává. A grófékkal Bécsbe is eljutott. Első zeneikari mű-venéke, a h-moll Nyitányának elkészültének, 1842-ben Pestre költözött, s zongoratanárként kereste kenyérét. Felvette a kapcsolatot a zeneművészeti körökkel, s szoros barátságban került Erkel Ferenc-cel. A negyvenes évek végére nagy tekin-télyre tett szert. Nyitányának sikeres bemuta-tója hozzájárult ahhoz, hogy őt is felkérték a Vörösmarty Szózatának megzenésítésére kiírt pályázat bíráló bizottságába. Egressy díjnyertes dallamát, melyen a Szózatot ma is énekeljük, több művében is idézte. A magyarsághoz való erős kötődését bizonyítja, hogy a szabadságharc alatt nemzetőrnek állt, majd a rémuralom alatt külsőegyekben is kifejezte hovatartozását, válalva az ezzel járó hátrányokat. Némét nevé-t (Michael Brand) is felcsérelte a székbe pátí-rájára utaló magyar névvel.

Hat év boldog házasságban élt Weber Paulinával. Ez azonban halála búskomorságba so-dorta, két évig semmit sem komponált. Nem nősült meg újra.

1860-ban megalapította az első magyar ze-nei hetilapot, a Zenésztízi Lapokat. Írt beszá-molókat Wagnerrel való találkozásairól, kriti-kát, vezércikkeket, szhangzattani lecke sorozat-ot, maíg időszertű reformgondolatokat. Elő-ső-ként fogalmazta meg, hogy a zenei élet szerve-

NAGY OLIVIA

VIRTUÁLIS ÉLET

Késő delutánii csevej kapcsán jött föl a téma. Va-lójában nem új, nem száz csont, egyszerűen csak új szemszögből igyekszik megvilágítani ugyanazt a kérdésörök. Ez pedig nem más, mint a virtuális élet.

Az internet önmagában viszonylag fiatal talál-mány, de már most annyira túl fejtett, hogy akár-hogy is tagadjuk, az életünket irányítja. Aki pedig mindezek ellenére még mindig földözget papír anyagi képeslapot, üzenvén „Csá, né mi a pálya? Nálunk már esik”, úgy sejttem „A vintage romantika létezésének bizonyítéka” címmel múzeumba kéne, hogy kerüljön. Ma már bőven elég egy „HBD”-t be-biggyeszteni egy szeretetteljes üdvözlét e cuppa-nos puzsi vagy akár egy koccintás helyett. De ez a témának csak az egyik oldala. Amiről mi beszél-getünk, az ennek a világnak mélyebb gödre.

A téma ugyanis azon a ponton akadt fenn, ami pár kilométerrel odébb már lecsengőben van, nálunk viszont még mindig virágkorát éli, ez pedig nem más, mint az online léttől való függés. Tehát az, amikor valaki azért tölti, virtuális találkozó pon-tokra” 24 órájának a nagy részét, mert szemlele-menek az illúziójának függvényévé vált. Szerencsére több a tapasztalat olyan egyénekrol, akik valójában élnek és inkább kihazárnálják a felület adta lehetőségeket, vagy csak szimplán kommunikálnak, de ahogy az lenni szokott, most sem róluok szól a történet. Számomra az érdekesség az, hogy miköz-ki, amikor szeret megélnem s mindzet szerelem nélküli. Úgy érezek, előttem az egész élet, holott már sokat megélttem. Egy szerelemről szóló könyv került a kezembe. „Fiatalosszerelem.” Ez az, amiből kiestem. Rossz, nagyon rossz érzés. Nekitőlük írni.

Este. „Számálom a gondjaimat s beléfulladok, nem kell átmennem a szomszédba. Mikor azoknak úgy-is megvan a véleményük rólam). Zenét hallgatok ismét, de összeszámlálom gondjaimat s egyszerűen v vérvörös néha az arcom. Lemegek a bolbta egy doboz sórért. Megiszom. Közben mindenféle novel-latémák járnak a fejemben. Hogy azt hiszik, a mun-kanélküliség mindent megtehetnek. Irni kezdek, majd filmet nézek, de csak kb. tíz percig. Még jó, hogy nem kerültem rosszabb idegállapotba. Kifek-szem s elalszom.”

A napló tű befejeződik.

BÉCSI NAPLÓ

Pósa Zoltán

BARNA MÁRTÁNÁK

Halvány arcod szenved

Homlok-horizontom

Verejék tő kéjgém

Tiszta láátüstikröd

Mélyén nem ismerek

Égő önmagunkra

Dermedt örökléünk

Szenvedő keresztjén

Az enyhítő szellő

Szavadi hullása

Ha egyedül vagyok

Se hagyj önmagamra

Kezeink összefort

Lánca rekeszse ki

Semmibe vetített

Kínzó szörnyeinket

Szeretet • Szív • Mordillo

A Krems-i Karikaturmuseum november 22-ig tekinthető meg a Mordillonak rendezett kiállitás.

A nagyvilágon nincs nagyobb kincs, mint a szív és a belőle fakadó érzések: a szeretet, a szerelem és a belülről fakadó mérték. A szív nem legyőzi vagy megsemmisíti az értelem, hanem meggyőzi érvekkel. Nyelve nem rendelkezik szavakkal, mégis többet mond. Eszközei színes képzeletörénc és önmaguk. Ha látunk egy hőlycet óriási szívet mérni, mesebé illő szerelmeseket, abszurd sportot űző embereket, boldog feje telet-ten álló világot, természetesen lakóival együtte-zen, vagy minden érző embert elgondolkozatót események szentaniúni leszünk, csak egy művész barátságos kerekorrú lélekkel teli figurát látjuk, GUILLERMO MORDILLO-ét. Megismerjük az argen-tin származású grafikus univerzumát vázlatokból, színekben pompázó rajzokból és rövid képreng-nyekből. Mordillo kritikus és bátor oldala ugyan-olyan szimpátiát kelt bennünk, mint az érző szív nemzetközi szeretet képviselője.

HOMMONAY LEA

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

az Oslo gyöngyszeme a Vigeland park c. film-ből valók. Fényképezte Wenke Rozsó, szerkesztő-rendező János Antal.
Az oslói kikötőtől alig negyedórás tá-ralátó Gustav Vigeland szobrászművész alkotásainak szabadtéri kiállítása. A Vigeland szoborpark nem csak Oslo, hanem egész Norvégia egyik legjelentősebb kulturális látnivaló-ja. Gustav Vigeland (1869-1943) Skandinávia egyik legnagyobb szobrásza. 1921-ben Oslo vá-rosra az anyagi gondokkal küszködő művészel szerződést kötött, miszerint műterméhszát építet és a gondtalan alkotáshoz minden feltételt biztosít számára, amennyiben a városra hagy-ja szobraiit.

A 32 hektáros parkban található Vigeland teljes életműve 192 szoborral és azokon több mint 600 figurával. A szobrok és a szoborco-portok lenyűgöző látványt nyújtanak. Neme-k és generációk kapcsolatát, az egymással és egymá-sért küzdő nő és férfi válicióit, gyermeket és anyát, ifút és öreget, a születés és a halál sajátos szoborformáit. A 17 m magas monolit ti-zenhat évig dolgozott a szobrász. Az ú.n. em-leklozóp kompozíció az egymásá fonódó em-beri testek monumentális bemutatása. Sajátos jelképrendszerét mindenki másképp magyará-z, ami megfelel Vigeland elvárásainak is.

Holdasi-Zsóka Zsuzsa

Titok (?)

Bedeszkázták az éret valóságait, hogy ott, abban a házban mi történik, nem tudom, talán világra jön egy csecsemő, megáll agy agastyán, s a kettő között egy madár szárnyaút emelve repülni tanul

Csonka Margaréta

Hagyjatok ki a nyárból

Már semmit sem akarok,

Csak dobogok,

Csak dobogok.

A vár leomlott

Hangtalan,

Most már hagyjatok

Ki a nyárból,

Ma már csak kuporgok,

Csak az álmok

És az emlékek...

Mert adott eszben mit képzél ez az ember? Ha nem posztolsz nyalakodó, nyálás, intim képet a boldog párkapcsolatodról, akkor az nincs is? Vagy tönk-re ment? Mintha Isten leszállna a földre és azt mondaná „a létezés bizonyosságának egyetlen irány-odó mértékégye és a Selfie”. És akkor két föld köz-t mi történik? Automatikusban hibneld megad, vagy megborul a relativitás-elmélet és egyszerűen addig oly formán telik az idő, mintha nem is léteznél? Maga a függőegye utaló feltételezés, ami ijeszto.

„A legnagyobb álmú magyar kultúrpolitikus”

2014-ben két kötet is megjelent Klebelsberg Kunóról. Az egyik kötetnek szerzője, a másiknak Vertel Beatrix grafikusművész mellett társszerzője Ujváry Gábor, aki az album személyeinél válogatta, az előszót, a Klebelsberg-életrajzot és a jegyzeteket írta.

Ujváry Gábor Klebelsberg kötetén nem csupán politikai portré, de egyben korrajz is. Klebelsbergnek a trianoni sokk utáni kilátástalan helyzetben kellett megpróbálni újraorganizálni a kényszerpályára sodródott Magyarországot: „Csak egyetlen út van nyitva előttünk, amelynek elzárására még Trianon sem volt elég leleményes: a szellem és a kultúra útja.”

Az album virtuális sétára invitál bennünket a Klebelsberg életútján feltűnően igényes, gondosan összeállított képanyaggal, mely Vertel Beatrix grafikusművész kiváló munkáját dicséri.

Ujváry Gábor kötetében, finom, ízléses, irodalmi stílusban megírt, hiánypótló munka, hiszen Huszti József 1942-ben megjelent műve óta ez az első részletes, az életút egészét bemutató Klebelsberg-portré.

A szerző vallomása szerint írásával valós képet szeretne rajzolni Klebelsberg Kunóról, ugyanakkor nem fosztja meg Klebelsberget „egészséges” kultuszától sem, de figyelmeztet a személyével kapcsolatos különböző előfeltevéseket, torzításokat, veszélyeket. Klebelsberg munkásságának a sok legemesebb értelmeben történő józann megközelítést kapjuk. Ujváry Gábor e kötetével a Klebelsbergre vonatkozó kutatások újabb irányait is kijelöli, terveit köztudottan a közeljövőben egy terjedelmesebb könyv összeállítására is. És ami különösen kiemelendő e kötet kapcsán: a szerző nem esik az aktualizálás hibájába, sőt hangsúlyozza: „Bizonyos szempontból tekinthető példaképnek Klebelsberg, de teljesen anakronizmusnak tartom azt a véleményt, hogy amit annak idején Klebelsberg elképzelt, azt egy az egyben kellene ma is megvalósítani.”

A szerző a historiográfiai vázlat után kutatói alaposággal tér rá az életút ismertetésére. Amint kiemeli, a kötet politikai portré, Klebelsberg ugyanis a szerző elmondása szerint mindenekelőtt a hivatalnak és a hitványságnak él. Magánéletéről, barátairól, bizalmasairól valóban keveset tudhatunk. 1900. április 24-én kötött házasságot Botka Saroltával, aki élete végéig szerető, megértő, támogató társa Klebelsbergnek. Tanácsadói között találjuk Magyar Zoltánt, Kornis Gyulát, Gerevich Tibort, Gragger Róbertet, Károlyi Árpádot, Székfi Gyulát, Eckhart Ferencet.

Az 1895/96-os tanévet a világ egyik legkiválóbbnak tartott egyetemén töltötte Berlinben. Az itt ért határ a későbbiekben is meghatározó tudománypolitikáját. A családi háttér, a fehérvári középiskola, a felsőfokú tanulmányok alapvetően befolyásolták további életpályáját. Ujváry Gábertól megtudjuk, hogyan tel-

jesedett ki karrierje, hogyan jutott el a segédfogalmazóig a miniszteriségig, hogyan lett Klebelsberg Kunóból „A” Klebelsberg. Amint 1927-ben fogalmazott: „Kultúrpolitikai tevékenységem a Julian-egyesület megszervezésével kezdtem.” Valóban kiváló kezdeményezés volt ez, hisz az egyesület, melynek Klebelsberg 1904 és 1914 között volt ügyvezető igazgatója, Szlovéniában, Horvátországban, Boszniában és Hercegovinában állított fel magyar népiszkolákat és magyar népkönyvtárakat. Szervezőkészségét a Róka-túti Hivatal (1915) tulajdonképpen vezetőjeként is remekül tudta kamatoztatni.

A mai magyar történészek többsége csak álmódhat arról, amit Klebelsberg célként már 1917-ben megfogalmazott: „Meg kell teremteni a tudósnévelés összes előfeltételét. Szervezni kell megfelelő számú állást, hogy a történelem önálló művelésére valóban hivatással bírók megjelölését és előmenetelét biztosítsa legyen. [...] Klebelsberg fő programját a magas kultúra és tudomány támogatása mellett a népművelés szükségessége képezte. Kultuszminiszterként tárgyjára illetékeséggel messze túlmutató célokat fogalmazott valószínűleg. A másik nagyon fontos és előremutató elem a gondolkodásának az volt, hogy igyekezett a lehető leghatékonyabban ésszerűsíteni az intézményeket.

Ujváry Gábor világosan, remekül strukturáltan felsorolja ezeket a célokat, melyeket Klebelsberg vallás-és közoktatásiügyi miniszterként kitűzött. Ezek egyike a decentralizáció elérése volt. Ennek érdekében próbált meg a túlfeszítést, túlméretezést főváros mellett vidéki kultúrközpontokat létrehozni, mindenképp Pécsen, Debrecenben és Szegeden. Nagy álma volt Pécsen a magyar Heidelberget, Szegeden pedig a magyar Göttingent életre hívni. Klebelsberg világosan látta ugyanis az egyetemek nemzet-és vidéképző kulturális erejét.

A másik – sokak számára legismertebb – a népiszkola-építési program, az alsóbb néprétegek felnevelése volt a célja. 1930 őszén Szegeden felavatták az 5000. népiszkolai tantermet és tanítói lakást.

A harmadik terület, ahol Klebelsberg kiemelendő alkotott, a tudatos elnevelés, ami elsősorban a külföldi magyar intézetek alapításában és az ott kínált ösztöndíjak formájában valósult meg. Ez mind, amint Ujváry Gábor is kiemeli, modernizációs törekvéseként értékelhető. 1923-ban újjalapította az 1895-ben Fraknói Vilmos magánkezdeményezésére született, de 1912-től már nem működő Római Magyar Történelmi Intézetet, majd 1924-ben létesítette a bécsi és berlini, 1927-ben pedig a római Collegium Hungaricumot, illetve Párizsban egy Collegium-típusú intézetet.

Ha végtekinünk a korabeli névsoron, önmagáért beszél: Klebelsberg hihetetlen érzékkel, ösztön-

döntött az ösztöndíjasok kiválasztásánál, hiszen többségük a későbbi magyar szellemi elitet alkotta. A tehetség felismerése, kibontakoztatásának segítése már önmagában komoly érdem. Mint az is, hogy a kulturális diplomácia szerepének fontosságát elsőként ismertette fel Európában. Úgy vélte, hogy adott körülmények között a kulturális diplomácia akár eredményesebb is lehet, mint a klasszikus diplomácia.

Klebelsberg 1920-ban a Magyar Történelmi Társulat elnökeként létesítette a Bécsi Magyar Történelmi Intézetet, mely ebben a formában 1949-ig állt fenn. Az Intézet 2000-ben történeti Collegium Hungaricum keretein belül újraindításában az itt bemutatásra kerülő kötetek szerzőjének, Ujváry Gábornak komoly érdemei vannak.

Ujváry Gábor kiemeli: Klebelsbergnek sikerült elérnie, hogy a kultusztervező kaptak a legnagyobb állami támogatást a gazdaságtól 1941-42-ig. Ezért azonban sokat támadták. Semerre vetették, hogy luxuskidrásokba bocsátkozott, kifogásolták, hogy kultúrpolitikája túl nagyvonalú, már-már fényűző. Klebelsberg világosan látta, hogy Trianon után a kultúra és a műveltség a magyarság megmaradásának alapja.

Az életmű ismeretében meglepő lehet a szerző summázata, mely szerint Klebelsberg nem volt eredeti gondolkodó. Ez azonban ellensúlyozni tudta. Munkája nemcsak abból áll, amit ő maga alkotott – de abból is, amit ő inspirált, amit ő kezdeményezett.

Ujváry Gábor kiter a kultúrpolitikájának és neonacionalizmus Klebelsberg definíciójára is, miután a fogalmak elválaszthatatlanok politikájától. A kultúrpolitikájának sokan félreértelmezik, az ugyanis Klebelsbergnél röviden annyit jelentett, hogy meg kell őrizni azt az előkelő helyet, amelyet a magyarság a kulturális teljesítményei révén birtokolt. Egyfajta tudományos versenget is jelentett tehát – ami napjainkban is jelen van.

Neonacionalizmusáról így vallott: „Így a magyar neonacionalizmus csak két más céljából szólt: hogy a múlt és a jövődű nemzet akarunk lenni, szóval, fajsúlyosabb, mint a bennünkét környező népek.” Klebelsberg megítélésére szerint a magyar kultúra egyértelműen Nyugat-Európaéhoz csatlakozott, és nagyon fontos az a hid szerep, amit kultúránk a térségben betöltött. „Hiába, ápolunk kell a kapcsolatokat a háttalan Nyugattal, tetőtől talpig európaerekeknek kell lennünk, hiszen Európa közepén élünk.”

Kiválóak a hangulatos Ujváry Gábor könyvében – és a Vertel Beatrixszal közösen szerkesztett albumban is –, ugyanis kiemelik azokat a kérdéseket, területeket, ahol a Klebelsberg-ről közvetített kép a leginkább korrekcióit, pontosítást igényel.

A *Küzdelmek Könyve* beszédes cím. Ebben így ír sokszor Don Quijotét felidézve szelmalomharcáról: „Az

egyik oldalon ott áll a passzív, a negatív és sor végén a destruktív ember, a másik oldalon a pozitív, az aktív és a konstruktív természetek. Hogy ezáltal hal politikai embertípus minő arányban, hány százékkal van egy nemzet kebelében képviselve, az attól függ, hogy milyen az illető nemzet alappilléme.”

A recenzió címe félrevezethet bennünket. A Ravasz László idézet ugyanis összetett: „Klebelsberg volt a legkonkrétabb, leggyakorlatibb s ugyanakkor a legnagyobb álmú magyar kultúrpolitikus.”

Minden bizonnyal Klebelsberg is áldozata annak az általános érvényű tételnek, hogy kritikusai nagy valószínűséggel nem is ismerték eléggé. Tragediája, hogy sok tekintetben ugyanis meghaladta korát.

Megítélés, féltő, hogy soha nem lesz egyértelmű. Ujváry Gábor meglátása szerint: „végső soron túlzott tenni akarása okozta a halálát is.” Ez minden bizonnyal így van, de 1932. október 11-én bekövetkezett halálában szerepe lehetett az őt ért folyamatos méltatlan támadásoknak, s talán a meg nem értettség sebeit is...

Ujváry Gábor: „Egy európai formátumú államférfi” – Klebelsberg Kuno (1875-1932). Kronosz Kiadó – Magyar Történelmi Társulat, Pécs – Budapest, 2014. Szilueit – Korszerti történelmi életrajzok sorozat, 226 old.

Ujváry Gábor – Vertel Beatrix: Kultúra nélkül nincs Magyarország. Árgyútsó Kiadó, Budapest, 2014, 191 old.

PALLAGI Mária

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levezetési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.koepontiszovetseg.at

www.becsnaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Herstellungs- und Verleger: Zentralverband Ungarischer Vereine u. Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 21/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodsoni István (Szabadska), Borbándi Gyula † (Budapest), Czellar Judit (Genf), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovácsné Németh Mária (Győr), Kő Andrács (Budapest), K. Lengyel Zoltán (München), Martos Péter (Bécs), Papp László (New York), Piri Zoltán (Utrecth), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközy Mátyás (London), Szabó A. Ferenc † (Budapest), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fettes Kata, Kántás János, Radics Éva, Rumlper Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG, Hauptanstaht A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT5720110000446793 • BIC: GIBAAUWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 15,- Euro, Magyarországon 3000,- Ft, Nyugat-Európában 20,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúli 25,- Euro-nak megfelelő összeg. Szlovákiában egyes számok cladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, PO.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254, NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com
Kanaadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librottrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószám: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcben: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: czellarjudit@hotmail.com

– Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compt. 12-16459-6, IBAN: CH13 0900 0001 1216 5459 6

Svédországban: Szollósi Antal, S-127 24 Skärholmén, Box 176. Plusgirot Nr.: 756987-4.

Szlovákiában: Benyák Mária, SK-821 01 Bratislava, Datinolova ul. 9, e-mail: marcsa@live.com
Bankszám: SLSP 0170127485/0900.

Névvál vagy betűjellel megjelölt cikkekről szerzőik felének és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. H. H.

A-1140 Wien, Struckgasse 18.

Minden tekintetben kisebbségben

Idén jelent meg a Minden tekintetben kisebbségben 1915–2015 c. emlékkönyv Urbán Károly református lelkész születésének századik évfordulója alkalmából, melyet a Partium kiadó adott ki.

A lelképásztor 1915. április 28-án Pelsőcön született, ott látogatta az elemi iskolát. A polgári Sajógyómorén végzte. A híres rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnáziumban érettségizett. 1934-38 között a Losonci Református Teológiai Seminárium hallgatója volt, mely az egyetlen magyar nyelvű felsőoktatási intézmény volt a kisebbségellenes első Csehszlovák Köztársaságban. Rimaszombathba kerül segédlelkésznek, ahol a visszacsatolás alkalmával beszédet tartott, melyben az igazságszolgáltatást éltette. 1942-ben megnősült, és első házasságára, Bátkára került. Megkezdődött az evangelizációs ébredés. 1938-as beszéde 1945 után, amikor a csehszlovák sovinizmus tobzódott, gondot okozott. 1951-ben Kassára hívták. Erről a hároméves időszakról a kötetben Orémus Zoltán, kassai esperes távozni be a presbiteri jegyzőkönyvek alapján. Urbán utolsó kényserült Kassáról. Száműzetésbe Gömör-székrostra került, ahová családja csak később követhette. Téglyárában, majd csirketeóban dolgozott, hogy eltartsa népes családját. 1961-ben Tornaújra került, itt szolgált a leghosszabb ideig, 27 éven keresztül. 1988-as nyugdíjába vonulása után leányához szegődött segédlelkésznek. Szolgálta 77. évében, 1992. január 13-án szolgáltatta magához az Úr.

Urbán Károly egész életén keresztül szolgálta kívánt, amihez megkapta a szabad függetlenséget, mert rangot, tisztséget nem kívánt.

A most kiadott kötet négy részből áll. Az első a bevezetőt és életrajzot tartalmazza. A második részben a felkért személyek rögzítették az Urbán Károlyra vonatkozó emlékeit. A harmadikban írásait közli.

Fia, Urbán Akos 1969-től Hollandiában él, apja 1976-ban látogatta meg először. Akkor kérte föl, hogy írjon helyzetjelentéseket a református egyházról. Ezek egy részét lefordították holland nyelvre, hogy az ottaniak is tájékozódhassanak az itteni helyzetéről. Néhány szerepel a kötetben, hogy a hollandok is olvashassák azokat. A negyedik rész a fényképek tartalmazza, amelyek között sok családi vonatkozású található.

Ezekhez Erzsébet leánya és Anikó unokája írt néhány sort. A kötet végén a családja látható, melynek legfiatalabb gyümölcse, Óvári Petike is ott volt a kassai könyvbemutató.

Fazekas László püspök ajánlása nyomán 200 példányt a felvidéki parókiaikra juttattak el. A püspök azért is üdvözlö ezt a kötetet, mert a Szlovákiai Református Egyház történetét a 20. sz. második felében még nem írták meg. Ezért hálás e könyvéről, mely arról az időszakról szól, „amikor nagyon nehéz volt az evangéliumot hirdetni, amikor nagy volt a bizonytalanság és a bizalmatlanság, az egzisztenciális veszélyeztetettség, és az, hogy aki egyes gerincel próbált helytállni, annak nagyon nehéz volt a sora.” (9.) A 600 példányban megjelent kötet nem kerül kereskedelmi forgalomba, mindenki ajándékba kapja. Tóth László lett utódja Gömör-székrostra, aki emlékeztetőről számol be. „Urbán Károly örüllő lelképásztor volt, Istennek átadott életű, hiteles bizonyágtevő. Életműve örök inspiráció számunkra, akik ismerhetjük.” (55.) Balog Zoltán református lelkésznek, az Emberi Erőforrások Minisztériuma vezetőjének édesapja volt Urbán munkatársa élete utolsó húsz esztendejében. A szorongásokról, dilemmákról számol be. „Ki tere le a keskeny útról? Ki a bűstető? A kommunista állam beszorítottágának következményeként megjelenő megalkuvásról, manipulálásról, megosztásról, ellentétokről, kiközösítésekről...” A hívő közösség iránti felelősség, a magyarság megmaradásáért érzett aggodalom és a személyes barátság képeztek központi munkájuk alapját.” (56.) Életének utolsó időszakáról számol be. „Szüleim 25. házassági évfordulóján ő hirdette az igét a nekészényi templomban. Evesnapjának az jutott, hogy a temetésén búcsúzzon tőle.” (57.) Mács József felvidéki író gyermekkori lelképásztorára emlékeztet. Életrajzi munkájában Deres Akos néven szerepel. Saját magát meg tékozló fiúnak nevezi. Orémus Zoltán alapos írása szerkenhette a fiatal teológusokat, foglalkozzanak egyháztörténettel. Erdélyi Géza, volt szlovákiai református püspök az ebredei mozgalomról írt. Hétvenedik születésnapjára a százkiszak 30 tojásból készült diós tortát készítettek. Ennek fényképe megtalálható a kötetben. Tornaújra már nem volt kit fölkeríteni, mert akik visszaemlékeztek volna tevékeny

ségére, távoztak. Kocsol László költő, helytörténész a „szelid pásztorra” emlékezett. „A holland, svájci és német eredetű segélyek jórészt Urbán Károly tornaljai és Erdélyi Géza roznyói lelkész révén kerültek szétosztásra.” A segélyeztetés nyíltan és titkosan irányította. Ez persze néha elégedetlenséget szült, mert nem mindenki kaphatott támogatást, csak azok, akik valóban rászorultak. Oros Csaba bőszi lelképásztor arról számol be, hogy „Minden alkalommal hozott számomra egy könyvet, amit természetesen a sarokba dobtam, annyira elvont könyvek voltak számomra, csak később, az élő Istenhez való forduláson után váltak igazán kincsé.” (66.) Református, hívő családban nőtt föl, de „a hitet nem lehet örökölni.” (Uo.) Nagyon padlón volt, amikor se barát, se rokon nem látogatta a lábadozó betéget, csak Urbán Károly és az ő hatására megtért. Gyermekével nem írtak visszaemlékezéseket, hanem a Kassán élő Dávitko Józsefet kérték föl, mint „külsőt”, hogy írjon apósáról, aki komoly lelki kapcsolatot állt vele. „Gondosan koordinálta és rendezte a szórványok templomainak kisebb és nagyobb karbantartását, amire persze gyakorlatilag nem volt pénz. Segítettek az embereken, de mi is, a családhoz tartozó ifjabb férfiak.” (71.) Böszörményi István tanulmánya a losonci Református Teológiai Semináriumból szól, mely korábban a Gömörország c. lapon jelent meg. Urbán egész további pályafutására meghatározó volt az itt eltöltött idő. Az 1977. május 23-án kelt missziói jelentésben ezt vallotta: Tükörkép volt számra „Sörös Béla... losonci lelkész, teológiai igazgató és püspök. Mint losonci teológus minden vasárnap hallottam őt igét hirdetni. Ezek hallgatása közben elevenítette meg Isten Lelke előttem Jézus Krisztus megváltó szeretetét, s lett számomra Jézus élő út az élő Istenhez.” (81.)

Ennél többre egy ember sem tőrekedett. Köszönjük ezt az életet és ezt a kötetet! Egyáltalán nem hátrány, ha az ember kisebbségben van. Ez az életpály is ezt bizonyítja.

Minden tekintetben kisebbségben. Emlékkönyv Urbán Károly református lelkész születésének századik évfordulójára. 1915. április 28. – 2015. április 28. Urbán Akos kiadása, 2015, 207 old. (fényképmelléklettel)

BALASSA Zoltán